

100-I-TOPP
Vilka tjänar mest?
Vi har listan.

RISK FÖR LIKRIKTNING
När all forskning mäts
på samma sätt

SÅ SKA GU LYCKAS
Barbara Czarniawska
om vad som krävs

#5 | NOVEMBER 2009

GUJOURNALEN

NYHETER OM GÖTEBORGS UNIVERSITET

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Ett operativ

Svårt att rucka på könsroller

FÖR NÅGRA VECKOR SEDAN arrangerade Göteborgs universitet årets doktorspromotion. Det var ett välplanerat och välregisserat arrangemang. Redan till förra årets högtid hade Högskolan för scen och musik engagerats för att hjälpa till med regin. I år hade högskolans insats ökats väsentligt vilket ledde till en mycket varierad och livfull ceremoni. De konstnärliga inslagen lyfte promotionsakten och promotorens insatser höll mycket hög klass.

Dagens huvudpersoner, det vill säga de som promoverades till doktorer, är värda ett högklassigt arrangemang som detta. Efter all den möda de lagt ner under sin doktorandtid hoppas jag att de kommer att minnas sin promotion med välbehag.

JAG TACKAR ALLA dem som bidragit till att göra årets doktorspromotion till ett mycket fint minne.

En mycket slående sak vid promotionen var kvinnodominansen bland årets nya doktorer. Så många som 132 kvinnor promoverades medan antalet män bara var 55. Det var bara konst, med fyra män och tre kvinnor, och Handels, med åtta män och tre kvinnor, där männen var fler.

En reflektion man kan göra är att männen i större utsträckning verkar välja utbildningar som är inriktade mot näringslivet. Handels har den inriktningen, liksom Chalmers, där mansdominansen är minst sagt stor.

Är det så att kvinnor och män fortfarande väljer utbildning efter de gamla könsrollerna? I så fall är det tråkigt att vi inte kommit längre.

JAG TROR DE FLESTA arbetsplatser mår bra av en någorlunda jämn könsfördelning. Det gäller både kreativitet och beslut eftersom kvinnor och män ofta har olika perspektiv på saker och ting.

Ett helt annat arrangemang, men ändå med stor betydelse för forskarvärlden, ägde rum här i Göteborg några dagar efter promotionen. Det var ett seminarium som handlade om open access, det vill säga forskningens och forskningsresultatens tillgänglighet.

Det finns enligt min mening minst tre goda skäl för att driva frågan om ökad tillgänglighet. För det första ska all forskning vara möjlig att granska. För det andra måste forskare kunna få tillgång till andra

forskarens rön. För det tredje måste också det omgivande samhället få tillgång till ny kunskap. Det gäller såväl individen som privata och offentliga organisationer. Ny kunskap är en del av bildningen och viktiga för välfärd och ekonomisk tillväxt.

Kunskapstriangeln – forskning, utbildning och innovation – är ett begrepp som introducerats inom EU och som Sverige med kraft driver under sitt ordförandeskap. Syftet med triangeln är att förverkliga kunskapssamhället. Kunskapstriangeln är en ständigt pågående process där universitet och högskolor förser offentlig och privat sektor med kunskap som sedan leder till en god samhällsutveckling.

OPEN ACCESS spelar i det sammanhanget en mycket viktig roll genom att tillgängligheten av forskningsrön, det vill säga kunskap, förbättras.

Enligt min mening kan inte nyttan med Open Access överskattas men det innebär en rad omställningar som vi måste hantera för att få en positiv utveckling.

PAM FREDMAN

Ur innehållet

3 Topplönerna skjuter i höjden
Stjärnforskarna kostar alltmer vilket trissar upp det generella löneläget. Priset?

7 Hot mot rättssäkerheten
GU har över 100 arkiv och flera diariesystem. Ohållbart och olagligt, enligt intern utredning.

8 Risk för urvattnad forskning
Publiceringar och citeringar är ett nytt sätt att mäta kvalitet. Men frågan är hur mycket humanister och samhällsvetare måste anpassa sig.

12 Hon känner sig äntligen svensk
När Merritt Polk först kom till Sverige trivdes hon inte alls. Nu har hon lärt sig att uppskatta tystnaden och känner sig som en riktig svensk.

14 Hur ska GU lyckas?
Eller snarare: Vad kan GU göra för att dess forskare ska lyckas? Den frågan ställer Barbara Czarniawska i en essä.

16 Mitt i det svenska operalivet
Nu har dirigenten Kjell Ingebretsen återvänt till Göteborg.

18 Meet Deirdre McCloskey
She is a postmodern feminist economist who believes in the free market. She writes books on philosophy and rhetoric, and she is a woman who was once a man.

21 Se upp för effektivitetskravet!
Bengt Göransson om faran att springa fortare och fortare i ekorrhjulet.

GUJ
november

GU JOURNALEN ÄR EN PERSONAL- OCH NYHETSTIDNING OM GÖTEBORGS UNIVERSITET

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Allan Eriksson/Tel: 786 10 21
allan.eriksson@gu.se

REDAKTÖR & STF ANSVARIG UTGIVARE

Eva Lundgren/Tel: 786 10 81
eva.lundgren@gu.se

FRILANSREPORTER

Viveca Bladh
viveca.bladh@telia.com

FOTOGRAF OCH REPRO

Johan Wingborg/Tel: 786 29 29
johan.wingborg@gu.se

GRAFISK FORMGIVNING & LAYOUT

Anders Eurén

MEDVERKANDE SKRIBENTER

Annika Hansson, Kajsa Asklöf,
Bitti Ingemansson, Magnus
Pettersson och Bengt Göransson.

KORREKTUR

Robert Ohlson, Välskrivet i
Göteborg

ADRESS

GU Journalen, Göteborgs
universitet
Box 100, 405 30 Göteborg

E-POST

gu-journalen@gu.se

INTERNET

www.gu-journalen.gu.se

TRYCK

Geson Hylte Tryck

UPPLAGA

6 400 ex

UTGIVNING

7 nummer/år. Nästa GU
Journalen utkommer
den 18 december

MANUSSTOPP

30 november 2009

ADRESSÄNDRING

Gör skriftlig anmälan till
redaktionen. För obeställt material
ansvarar ej. För ej signerat mate-
rial ansvarar redaktionen. Citera
gärna, men ange källan.
ISSN 1402-9626

OMSLAG

Kjell Ingebretsen, gästlärare vid
Högskolan för scen och musik-
Foto: Johan Wingborg

Lönekllyftorna ökar

Topplönerna stiger i allt snabbare takt

Mest till den som är bäst. Toppforskarna kostar mer och mer, vilket i sin tur trissar upp det generella löneläget. Den bittra verkligheten är att de ökade kostnaderna går ut över utbildningen - studenterna får allt mindre undervisning.

PÅ TIO ÅR HAR medellönen vid hela GU ökat mer än 40 procent medan tio-i-topp-lönerna under samma period stigit med över 60 procent. Omräknat i kronor blir skillnaderna mer tydliga: 9 600 kronor i ökning av medellönen jämfört med 33 700 kronor för löneligans topp tio.

Att topplönerna ökar i snabbare takt än medellönen förvånar inte alls Sten Jönsson, professor emeritus i företagsekonomi, som sedan 1970-talet har forskat om organisationers utveckling.

– Lönekllyftorna ökar, säger han. Det är amerikansk lönepolitik och en avspeglning av samhällsutvecklingen sedan 1990-talet. Konsekvensen av marknadsanpassade löner har lett till en brist på kompetens inom vissa områden, menar Sten Jönsson.

– Inom till exempel företagsekonomi har många duktiga forskare fått fina erbjudanden från revisionsbyråer eller flyttat till högskolor där de kan få riktigt bra betalt.

SEDAN 1994 HAR det reella värdet av högskoleanslaget minskat med upp till en tredjedel. Detta trots årliga uppräknningar. Idag är Sverige ett av de länder i Europa som satsar minst

på utbildning inom samhällsvetenskap, ekonomi och humaniora. Dagens anslag per helårsstudent inom humaniora och samhällsvetenskap är cirka 33 000 kronor. Det är klart bättre i grannländerna; i Norge är det 50 procent högre.

Alla säger att det är bra med rörlighet men effekten är att universitetet förlorar kompetens.

Sten Jönsson

– Den krympande budgeten äts upp av löneökningar vilket i sin tur leder till ännu färre lärarledda lektioner. Om stjärnforskare får topplöner vill inte professorerna vara mycket sämre, och sedan kommer facket och kräver höjda löner för lektorer. Från politiskt håll har man sagt att det är okej med marknadsanpassade löner men problemet är att resurserna inte har marknadsanpassats. Det är en skandal, konstaterar Sten Jönsson.

I den allmänna retoriken brukar rörlighet framställas som enbart positivt. Men faktum är att doktorer som

lockas med höga löner inte känner någon större lojalitet mot den egna organisationen, menar Sten Jönsson. Snarare uppmuntras de att publicera sig i topprankade tidskrifter och främja sin egen karriär.

– Får de ett fetare erbjudande från annat håll sticker de och universitetet får stå där med skägget i brevlådan. Alla säger att det är bra med rörlighet men effekten är att universitetet förlorar kompetens.

En förklaring till ökade skillnader är att den akademiska miljön ingår i en global marknad där marknadsvärdet av namn har blivit allt viktigare.

– Toppforskare är inte stjärnor av en slump. De har ett stort värde för universitetet, inte minst för att de lyckas dra in externa pengar.

ATT SATSA PÅ ELITEN har blivit en överlevnadsfråga för universitetet. Men att bara locka med hög lön är fel väg att gå, tycker Sten Jönsson. Det måste finnas alternativ. Han ser Norge som ett föredöme där en publicering ger en bonus på 40 000 kronor direkt till institutionen. Det innebär förstås att den framgångsrike forskaren kan förhandla till sig goda villkor men det främjar även en god miljö.

– Sveriges system är extremt individualistiskt. Nu är lönen den enskilt viktigaste faktorn vilket leder till ett ständigt anbudsförfarande där det handlar om att bjuda över. Men det viktigaste är att bygga kreativa och goda miljöer som kan locka hit duktiga forskare.

Sten Jönsson tycker att talet om kvalitet ekar ihåligt när resurserna till undervisning ligger kvar på en pinsamt låg nivå.

Han har funderat en hel del och kommit fram till en lösning, som knappast är politiskt realiserbar i dagsläget. Det är att kraftigt minska antalet studenter eller att förkorta läsåret med 8 veckor och samtidigt införa en sommartermin som främst kan användas för att dra in pengar. I själva verket är det en anpassning efter läsåret i övriga Europa.

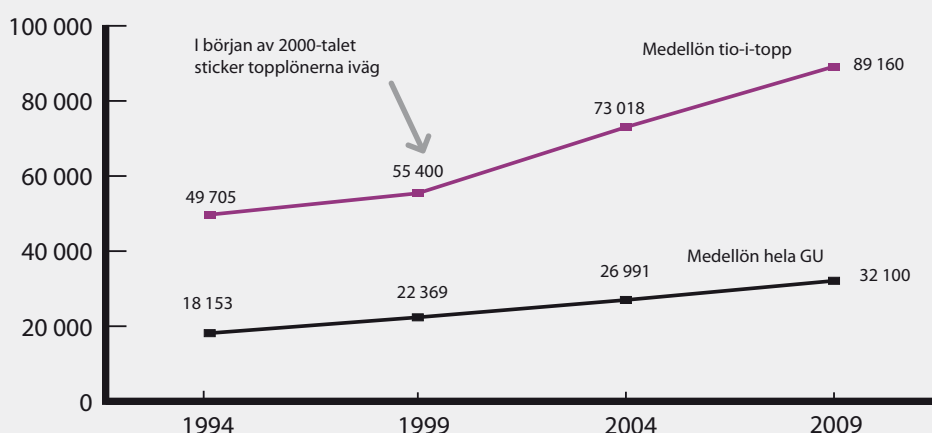
ATT TOPPLÖNERNAS STIGER i snabb takt är ytterst ett fattigdomsbevis, menar Sten Jönsson. Det är ett tecken på ett ohållbart system.

– Det gäller att byta synsätt. Kvalitet handlar om att höja kompetensen i hela basorganisationen så att lärarna kan ge en bättre undervisning. Trots att alla numera talar om forskning och drömmer om Nobelpristagare är universitetet i grunden utbildningsorganisationer.

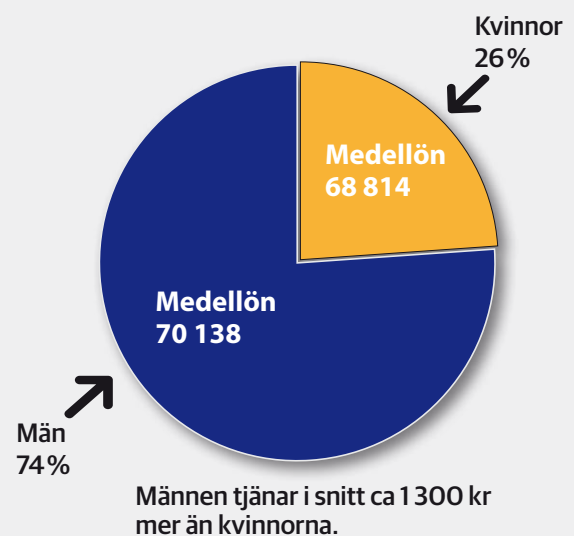
– I den hårda konkurrensen belönar vi stjärnorna, men den logiska konsekvensen är att denna marknadsanpassning driver upp löneläget generellt. Det urholkar resurserna ytterligare vilket går ut över undervisningen. Det är en utveckling som leder till konkurs. Och det drabbar hårdast de områden som redan har det tuffast.

ALLAN ERIKSSON

Löneutvecklingen sedan 1994

Männen leder 100-i-topplistan

Så mycket tjänar de 100 bä

1 **Getz Donald Philip**
Gästprofessor (10%),
Handelshögskolan
125 000* 0** 125 000***

*Grundlön **Tillägg ***Totalt Tjänstgöringsgrad anges i parantes

HÖGST LÖN
Den som toppar löneligan, åtminstone på papperet, är gästprofessor Donald Philip Getz, som är professor i "Tourism and Hospitality Management" vid University of Calgary. Han är gästlärare vid Handelshögskolans Centrum för turism. Men eftersom han bara har en anställning motsvarande tio procent blir resultatet missvisande. Högst lön har, inte helt överraskande, Pam Fredman. Därefter kommer rektor Rolf Wolff på Handelshögskolan på andra plats.

<p>2 Fredman Pam Rektor 101 300 0 101 300</p> <p>3 Wolff Rolf Professor, Handelshögskolan 75 500 20 000 95 500</p> <p>4 Czarniawska Barbara Professor, Handelshögskolan 88 000 0 88 000</p> <p>5 Steineck Gunnar Professor, Sahlgreiska akademien 88 000 0 88 000</p>	<p>6 Bondjers Göran Professor, Sahlgreiska akademien 85100 0 85100</p> <p>7 Ljungman Mauritz Bitr. informationsdirektör, gemensamma förvaltningen 84 000 0 84 000</p> <p>8 Weibull Lennart Professor, Samhällsvetenskapliga fakulteten 65 000 19 000 84 000</p> <p>9 Rehnquist Per-Olof Förvaltningschef, Gemensamma förvaltningen 83 000 0 83 000</p> <p>10 Säljö Roger Professor, Utbildningsvetenskapliga fakulteten 68 700 12 000 80 700</p>	<p>11 Mckelvey Maureen Professor, Handelshögskolan 74 500 6 000 80 500</p> <p>12 Eden Staffan Professor, Sahlgreiska akademien 70 300 10 000 80 300</p> <p>13 Holmgren Jan Professor, gäst (25%) Sahlgreiska akademien 80 000 0 80 000</p> <p>14 Petersen Bent Professor, Handelshögskolan 80 000 0 80 000</p> <p>15 Boren Jan Professor, Sahlgreiska akademien 69 700 10 000 79 700</p>
---	--	--

Och här är resten av listan ...

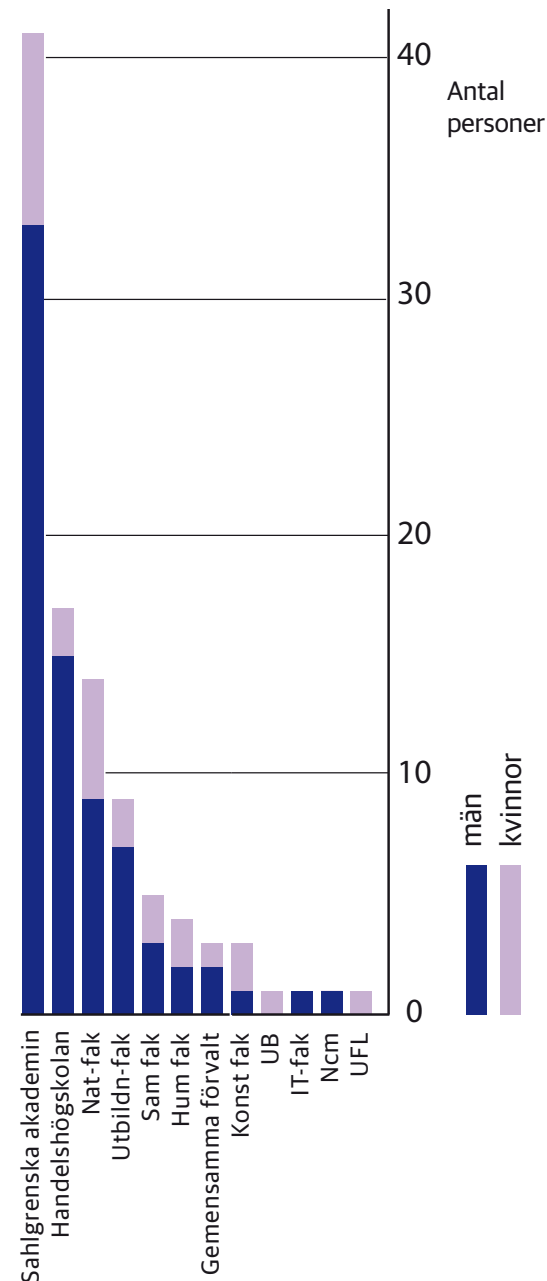
■ Sahlgreiska akademien
■ Konstnärliga fakulteten
■ Utbildningsvetenskapliga fakulteten

	grundlön	tillägg	totalt		grundlön	tillägg	totalt
26. ■ Enerbäck Sven, professor	69 200	4 500	73 700	45. ■ Sutter Matthias, professor, gäst (20%)	68 000	0	68 000
27. ■ Svennerholm Ann-Mari, professor	69 100	4 500	73 600	46. ■ Billig Håkan, professor	67 500	0	67 500
28. ■ Smith Ulf, professor/överläkare	62 200	11 100	73 300	47. ■ Damber Jan-Erik, professor/överläkare	58 000	9 400	67 400
29. ■ Marker Hans Jörgen, föreståndare	60 000	12 500	72 500	48. ■ Carlsson Evert, universitetslektor	53 000	14 000	67 000
30. ■ Larkö Olle, professor/överläkare	55 500	17 000	72 500	49. ■ Carlsten Hans, professor/överläkare	52 500	14 200	66 700
31. ■ Isaksson Olle, professor/överläkare	72 163	0	72 163	50. ■ Nilsson Stefan, professor (20%)	66 200	0	66 200
32. ■ Oldfors Anders, professor/överläkare	57 700	14 200	71 900	51. ■ Holgersson Suchitra, professor	66 000	0	66 000
33. ■ Holmäng Agneta, professor	57 500	14 200	71 700	52. ■ Lundbäck Bo, professor	66 000	0	66 000
34. ■ Lindal Anna, dekanus	71 300	0	71 300	53. ■ Nyström Thomas, professor	66 000	0	66 000
35. ■ Flood Lennart, professor	57 300	14 000	71 300	54. ■ Hagberg Mats, professor/överläkare	61 500	4 500	66 000
36. ■ Milsom Ian, professor/överläkare	56 200	14 200	70 400	55. ■ Lindblad Sverker, professor	60 200	5 800	66 000
37. ■ Holmén Martin, professor	70 000	0	70 000	56. ■ Olsson Lars-Erik, universitetslektor	51 500	14 000	65 500
38. ■ Petrusson Ulf, professor	60 000	10 000	70 000	57. ■ Ohlsson Claes, professor/överläkare	65 400	0	65 400
39. ■ Ekman Inger, professor/sjuksköterska	55 800	14 200	70 000	58. ■ Köhlin Gunnar, universitetslektor	46 400	19 000	65 400
40. ■ Boyd Sally, professor, professor	53 000	17 000	70 000	59. ■ Lindgren Björn, gästlärare (20%)	65 000	0	65 000
41. ■ Lindholm Schulz Helena, professor	53 000	17 000	70 000	60. ■ Holmgren Susanne, professor	54 900	10 000	64 900
42. ■ Andersson Staffan, professor	70 000	0	70 000	61. ■ Eriksson Elias, professor	64 800	0	64 800
43. ■ Gustafsson Jan-Eric, professor	68 200	0	68 200	62. ■ Rydevik Björn, professor/överläkare	60 300	4500	64 800
44. ■ Jonson Mats, professor	68 000	0	68 000	63. ■ Thor Ann-Christin, fakultetsdirektör	64 500	0	64 500

Störst betalda på GU

Sahlgrenska akademien toppar 100-listan

<p>16</p> <p>Turner David Professor, Naturvetenskapliga fakulteten 62 000 17 000 79 000</p>	<p>21</p> <p>Carlsson Ulla Föreståndare, Samhällsvetenskapliga fakulteten 51 200 24 300 75 500</p>
<p>17</p> <p>Alexandersson Mikael Professor, Utbildningsvetenskapliga fakulteten 60 700 17 000 77 700</p>	<p>22</p> <p>Mehlig Bernhard Professor, Naturvetenskapliga fakulteten 75 500 0 75 500</p>
<p>18</p> <p>Lundgren Ulf P Professor, gäst (20%) Nationellt centrum för matematikutbildn 77 200 0 77 200</p>	<p>23</p> <p>Olofsson Sven-Olof Professor, Sahlgrenska akademien 70 000 5 250 75 250</p>
<p>19</p> <p>Gustafsson Claes Professor, Sahlgrenska akademien 67 000 94 000 76 400</p>	<p>24</p> <p>Wallin Peterson Margareta Professor, Naturvetenskapliga fakulteten 56 000 19 000 75 000</p>
<p>20</p> <p>Olsson Bengt Professor, Konstnärliga fakulteten 58 500 17 000 75 500</p>	<p>25</p> <p>Rundgren Åke Gästlärare (35%), Sahlgrenska akademien 74 700 0 74 700</p>

- Handelshögskolan
- IT-fakulteten
- Humanistiska fakulteten
- Samhällsvetenskapliga fakulteten
- Naturvetenskapliga fakulteten
- UB

	grundlön	tillägg	totalt		grundlön	tillägg	totalt
64. ■ Wernersson Inga, professor	56 000	8 500	64 500	83. ■ Coquand Thierry, professor	61 500	0	61 500
65. ■ Carlsson Lena, professor	64 000	0	64 000	84. ■ Höglund Lars, professor	54 100	7 300	61 400
66. ■ Hagström Åke, chef	64 000	0	64 000	85. ■ Hjalmarsson Lennart, professor	61 300	0	61 300
67. ■ Pramling Samuelsson Ingrid, professor	64 000	0	64 000	86. ■ Cooper Robin, professor	56 200	5 000	61 200
68. ■ Thång Per-Olof, professor	63 900	0	63 900	87. ■ Rombach Björn, professor	51 700	9 500	61 200
69. ■ Bengtsson Bengt-Åke, professor/överläkare	53 700	10 000	63 700	88. ■ Vidén Gunhild, professor	49 000	12 200	61 200
70. ■ Svensson Maria, gästlärare	63 600	0	63 600	89. ■ Albrektsson Tomas, professor	61 100	0	61 100
71. ■ Haraldsson Börje, professor/överläkare	52 500	11 100	63 600	90. ■ Bjur Hans, professor, gäst (20%)	61 000	0	61 000
72. ■ Cramér Per, professor	48 300	15 000	63 300	91. ■ Gustafsson Bengt, professor	61 000	0	61 000
73. ■ Elias Per, professor	58 700	4 500	63 200	92. ■ Hohmann Stefan, professor	61 000	0	61 000
74. ■ Nilsson Ingemar, professor	51 000	12 200	63 200	93. ■ Olsson Agneta, överbibliotekarie	61 000	0	61 000
75. ■ Hansson Gunnar C., professor	62 800	0	62 800	94. ■ Wermuth Nanny Ellen, professor	61 000	0	61 000
76. ■ Sjöbeck Maj-Lis, utbildningsdirektör	62 800	0	62 800	95. ■ Solli Rolf, professor	50 900	10 000	60 900
77. ■ Biber Björn, professor/överläkare	62 700	0	62 700	96. ■ Johnson Leslie, högskolerektor	48 500	12 275	60 775
78. ■ Larson Göran, professor/överläkare	53 300	9 400	62 700	97. ■ Persson Utterhall Irja, kanslichef	60 600	0	60 600
79. ■ Wallerstedt Sven, professor/överläkare	48 000	14 660	62 660	98. ■ Sellén Gun, professor	60 600	0	60 600
80. ■ Carlsson Jane, professor	53 000	9 400	62 400	99. ■ Ashton Michael, professor	60 400	0	60 400
81. ■ Bigsten Arne, professor	62 100	0	62 100	100. ■ Olson Olov, professor	60 400	0	60 400
82. ■ Mårild Staffan, projektledare (20%)	61 800	0	61 800				

Bland de bästa i Europa

➔ **Forskarutbildningarna** i statsvetenskap och psykologi vid Göteborgs universitet klassas som excellenta utbildningar i en ny ranking av europeiska universitet. Rankningen CHE Excellence jämför specifika ämnen vid olika europeiska universitet. I den senaste jämförelsen, som publiceras i den tyska veckotidningen Die Zeit, rankas forskarutbildningarna i statsvetenskap och psykologi vid GU bland de bästa i Europa. CHE-rankingen genomförs av Centre for Higher Education Development i Gütersloh i Tyskland. 15 miljoner till GOArt

15 miljoner

➔ **Göteborg Organ Art Center** får drygt 15 miljoner kronor av Vetenskapsrådet för projektet Orgeln som kunskapsbank. GO-Art har under åren utvecklat en metodik för att rekonstruera och renovera orglar. Syftet med projektet är att vidareutveckla denna metodik samt att hjälpa till att öppna nya vägar mellan teknisk instrumentforskning och den framväxande konstnärliga forskningen.

Prisad designutbildning

➔ **Tidningen Business Week** har rankat masterutbildningen business & design, som är ett samarbete mellan Högskolan för Design och Konsthantverk och Handelshögskolan, som en av världens 30 bästa designutbildningar. Andra skolor som listas är exempelvis Stanford och Royal College of Art och School of Visual Art.

Reinfeldt mötte studenter

➔ **Cirka 650 studenter** tog tillfället i akt att lyssna på statsminister Fredrik Reinfeldt när han talade i universitetets aula den 19 oktober. Främst två ämnen berördes: finanskrisen och miljön. Sedan följde frågestund där studenterna ville veta mer om statsministerns syn på miljön, studieavgifter och Turkiets eventuella medlemskap i EU.

FOTO: JOHAN WINGBORG

Vi måste ha några stjärnspelare

»Annars tappar vi konkurrenskraft«

GU:s toppforskare är heta på den globala marknaden. Attraktiva anbud från andra universitet förbättrar deras förhandlingsposition här hemma. Det är en förklaring till de höga lönerna.

DE FINNS TILL OCH MED de som hotar att flytta om inte lönen justeras upp rejält. Resultatet blir oftast mer pengar i plånboken.

– Det är något vi får leva med. Vi har inte råd att förlora duktiga forskare som tillhör världseliten inom sina områden, med dem försvinner en grupp på 10–12 personer. Att Göteborgs universitet har tappat i konkurrens beror till viss del på att vi förlorat några viktiga forskare, säger Börje Haraldsson som är vicedekan på Sahlgrenska akademien.

Idag kan de riktigt framgångsrika forskarna välja och vraka på universitet i världen. Den utvecklingen har tagit extra fart de senaste åren, tror Börje Haraldsson.

VISST ÄR LÖNEN VIKTIG men den betyder inte allt, påpekar han. Sverige kan knappast tävla med lönenivån i USA, Tyskland eller Storbritannien,

där en professorslön kan ligga på 200 000 kronor i månaden.

– Vi måste kunna erbjuda goda villkor och skapa kreativa miljöer som gör att våra forskare inte vill sticka härifrån. Om man är en del i ett väl fungerande nätverk då ska det mycket till innan man flyttar.

SITUATIONEN INOM den akademiska toppen börjar alltmer likna elitidrotten.

– Vi måste ha några stjärnspelare, gärna någon Zlatan, som gör mål i avgörande matcher. Våra toppforskare drar in mycket pengar till universitetet. Om allmänheten är beredd att betala så höga löner, beror på hur framgångsrika forskarna är.

Läkemedelsbolag och universitet utomlands lockar forskarna med höga löner. Börje Haraldsson tycker inte att akademikernas löneläge är exceptionellt högt utan problemet är snarare att Sverige inte värdesätter kompetens.

– Av någon anledning är det inte särskilt attraktivt att ha en doktorstitel i Sverige, varken inom offentlig eller privat sektor. Den som har disputerat har uppnått den högsta kunskapsnivån och då måste vi vara

Börje Haraldsson

beredda att betala höga löner. Den kartläggning av topplöner som GU Journalen gjort visar att drygt 40 anställda på Sahlgrenska akademien har en lön på minst 70 000 kronor.

– Visst är det en extremt bra lön för de allra flesta, men dessa personer ska ha en bra lön. Frågan är om inte deras lönenivå är för låg jämfört med andra yrkesgrupper i samhället. En duktig forskare drar in sin lön och mer därtill.

HAN TROR ATT LÖNERNA kan skjuta i höjden ännu mer i framtiden.

– Vi är nog långt ifrån smärtgränsen för att vad vi kan betala för en kreativ och framgångsrik forskare. Forskarna vill ha en bra lön och en kreativ stimulerande akademisk miljö. Vi har ingen annan väg att gå, annars tappar vi konkurrenskraft, säger Börje Haraldsson.

ALLAN ERIKSSON

»Stötande med så höga löner«

Stjärnforskare måste få kosta och är viktiga för GU, menar den fackliga organisationen Saco. Däremot är det mer tveksamt att administratörlöner tillåts skena iväg.

– Vi kan inte förklara för våra medlemmar vilka magiska egenskaper vissa chefer besitter som gör att de är värda så hög lön, säger Martin Björkman.

ATT TOPPLÖNERNA ÖKAR i snabbare takt än lönerna för andra anställda kommer inte som en överraskning för Martin Björkman på Saco.

– Vi får nog leva med ökade löneklyftor. Om vi ska kunna locka hit de bästa då måste vi kunna erbjuda konkurrenskraftiga löner.

Det han däremot upprör är att administrativa chefer ganska

Martin Björkman

ofta får löner på långt över 40 000 kronor, i vissa fall upp mot 60 000 kronor, utan att tjänsterna har blivit ordentligt utlysta i öppen konkurrens.

– Så höga löner är stötande. Från

fackligt håll har vi protesterat mot denna löneutveckling men vi kan inte göra något. Det är individuell lönesättning som gäller och arbetsgivaren kan i princip sätta vilken lön som helst. Men om en kanslichef plockas in på en väldigt hög lön är risken stor att det blir prejudicerande för andra. Konsekvensen är att det driver upp löneläget för administratörer.

MARTIN BJÖRKMAN undrar vilka signaler detta sänder ut i organisationen, när man värderar annan kompetens högre än den vetenskapliga.

– Det är klart att det sticker i ögonen. Försök att förklara det för en prefekt som sliter häcken av sig för att klara både undervisning och forskning. Nej, det finns inga hållbara motiv att ge sådana löner. Även om det handlar om kompetenta personer kan ingen vara outhärlig. Duktiga administrativa chefer går att få tag på men framgångsrika forskare inom ett specialområde är betydligt svårare att hitta. Den stora skillnaden är att en forskare drar in mycket pengar till universitetet medan en administratör behåller sin höga lön utan att behöva söka anslag.

ALLAN ERIKSSON

Över hundra arkiv och nästan allt på papper

Att offentliga handlingar ska finnas tillgängliga digitalt kan tyckas vara en självklarhet idag, men det är det inte vid Göteborgs universitet. Nästan allt finns på papper, någonsans i över 100 olika arkiv och sorterade i många olika diariesystem. Ordning och reda? Knappast.

I SLUTET AV 2008 damp det ner en skrivelse från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse med besked om att ett forskarlag fått ett anslag på 3 miljoner kronor. En positiv nyhet så klart. Problemet var bara att det inte fanns någon ansökan registrerad centralt. Hade den blivit diarieförd överhuvudtaget?

Det är bara ett exempel – listan kan göras lång.

– Vi har dålig koll på våra dokument idag. Om en journalist ringer och frågar efter en handling är det inte säkert att vi hittar den eller att den alls finns. Eftersom vi ska vara en 24-timmarsmyndighet har vi krav på oss att bättre stödja offentlighetsprincipen genom att göra våra handlingar tillgängliga, säger jurist Anders Granberg som varit ansvarig för att ta fram en förstudie om universitetets ärende- och dokumenthantering.

HANS SLUTSATS ÄR att GU snarast behöver ett modernt och effektivt system för hur man hanterar ärenden. Förslaget är att inrätta en gemensam funktion, där i princip all post sprätts

upp, skannas in, digitaliseras i ett e-arkiv och får ett diarienummer. Det är också där man tar ställning till vad som ska bevaras i ett e-arkiv respektive gallras.

ARBETET BRÅDSKAR. GU har hamnat på efterkälken och är nästan sist ut bland svenska universitet och

Det är ett klart hot mot rättssäkerheten. Om inte allt diarieförs på ett ställe är risken stor att vi bryter mot lagen. Det är ganska allvarligt.

högskolor. Det kommer nya regler för arkivbildning som införs successivt de kommande åren. Senast 2013 måste GU ha gått över till en enhetlig arkivbildning som är digitalt anpassad.

Idag tas de flesta handlingar emot vid det centrala registratoret i Vasaparken, som även serverar flera fakulteter och institutioner. Men många dokument diarieförs och arkiveras i ett av de 100 arkiv som finns på andra håll inom GU. Dessutom finns ett flertal sätt att diarieföra, både IT-baserade och på papper.

Anders Granberg

eller handläggning, får ytterligare ett diarienummer på en institution.

– Det är ett klart hot mot rättssäkerheten. Om inte allt diarieförs på ett ställe är risken stor att handlingar försvinner och då bryter vi mot lagen. Det är ganska allvarligt. Vi är trots allt en och samma myndighet.

HAN FRAMHÅLLER ATT det finns flera vinster med att gå över till ett elektroniskt arkiv, framför allt vinner man tid.

– Bara det faktum att man slipper springa runt och leta efter handlingar i dammiga, mörka arkiv sparar mycket tid och pengar. Det betyder också att det blir lättare att hitta och återanvända dokument.

Lunds universitet, som redan är igång, uppskattade att man kunde spara 20 manår genom att införa ett enhetligt system. Även om den siffran bör tas med en nypa salt menar Anders Granberg att det blir bättre kvalitet om alla handlingar blir lätt åtkomliga i ett offentligt register.

– Och e-post diarieförs knappast alls.

Anders Granberg nämner att det är ganska vanligt att en remiss, som skickas ut för synpunkter

– Hur ska man annars veta att det är rätt dokument man jobbar med när en och samma handling kan ha olika diarienummer? Eller som det finns flera versioner av. Man behöver ju inte uppfinna hjulet två gånger, säger han.

Monica Sandberg, som är universitetsregistrator, tycker att ett problem är att väldigt mycket skrivs ut på papper.

– Alla inkommande e-brev som ska diarieföras skrivs ut idag och kopieras upp. När det gäller ansökningar om anställningar är det vanligt med omfattande bilagor. Det är ett vansinnigt slöseri med papper.

Hon ser fram emot att få ett öppet system som alla kan arbeta i och som fungerar överallt.

PROBLEMET ÄR ATT dagens program, Diabas, inte klarar övergången. Ett nytt måste köpas in och anpassas efter Göteborgs universitets organisation. Senast 2011 ska det finnas ett diariesystem som omfattar hela universitetet.

– För att det ska bli så effektivt som möjligt krävs standardiserade lösningar. Det kommer att kosta en hel del pengar att genomföra dessa förändringar, men det kostar förmodligen mer om vi inte gör något alls, påpekar Anders Granberg.

ALLAN ERIKSSON

ILLUSTRATION: MARIO BRANCAGLIONI

Risk för likriktad och urvattnad forskning

Vetenskap publiceras i engelskspråkiga tidskrifter medan populärvetenskap ofta ges ut i bokform på svenska. Så har det varit länge inom naturvetenskap och medicin.

Kanske blir det snart på samma sätt också inom humaniora och samhällsvetenskap?

Det kan bli en konsekvens av regeringens nya sätt att fördela pengar. Och vad händer om humanistiska ämnen tvingas anpassa sig till ett annat publiceringsätt?

OMKRING 10 PROCENT av lärosätenas basanslag för forskning från regeringen ska från och med 2010 delas ut i konkurrens. Det är förmågan att attrahera externa medel samt publicerings- och citeringsstatistik från databasen Web of Science som blir avgörande. Även om 10 procent inte låter som så mycket, kommer effekten att ackumuleras med tiden.

Problemet är att omkring 70 procent av den samhällsvetenskapliga forskningen inte finns med i Web of Science. Och humaniora finns nästan inte alls representerat.

– De humanistiska ämnena kommer alltså att tvingas anpassa sig till ett annat sätt att publicera som kanske inte passar forskningen så väl, konstaterar Bo Lindberg, professor i idé- och lärdomshistoria. Det behöver inte bara vara dåligt att ändra publikationsvanor, humanister kan behöva diskutera i internationella tidskrifter i större utsträckning. Men den medicinare som exempelvis forskar om cancer använder samma begrepp och forskar om samma företeelse, oavsett varifrån han eller hon kommer. Den som studerar jordbruket på 1600-talet däremot kan inte utan vidare översätta "åbo" eller "kronobonde" till engelska, eftersom något motsvarande inte finns i andra

länder. Ska man skriva för en internationell publik måste man förklara vissa saker och kanske utesluta annat. En text på engelska får alltså ett annat innehåll än en svensk text.

De humanistiska ämnena kommer alltså att tvingas anpassa sig till ett annat sätt att publicera som kanske inte passar forskningen så väl.

INOM NATURVETENSKAP och medicin finns en vedertagen terminologi och ett formelartat sätt att uttrycka sig, kompletterat med kurvor och diagram, säger Bo Lindberg.

– Men inom humaniora och samhällsvetenskap handlar det om att hitta goda formuleringar och kunna argumentera. Gör man det på ett annat språk än det egna blir det ofta torftigare. Man blir helt enkelt en något sämre debattör på ett annat språk än modersmålet. Det ligger också en kulturgärning i att kunna uttrycka komplicerade saker på svenska och i att kunna diskutera den senaste forskningen också med en intresserad allmänhet, menar Bo Lindberg.

Göteborgs universitet fördelar 10 procent av sitt anslag på ett något annorlunda sätt än det som regeringen valt. Här är det publiceringar i GUP som gäller, det vill säga bok, bokkapitel, refereegranskad artikel och översiktsartikel. Rapporter, populärvetenskap och avhandlingar tas dock inte med här.

– För den enskilde forskaren är det kanske viktigast hur fakulteterna fördelar pengar, påpekar Håkan Carlsson, bibliometriker på UB. Och det sker på ganska olika sätt. Humanistiska fakulteten har sedan länge ett system som premierar aktivitet, alltså antal doktorsexamina, antal publikationer samt externa medel. Samhällsvetenskapliga fakulteten har anammat det norska systemet där publicering för vissa peer-reviewade tidskrifter eller förlag ger högre poäng än andra. Naturvetarna har i sitt nya system valt att lägga väldigt stor vikt vid citeringar. Men man kan väl säga att signalerna från regeringen är att det är förmågan att hävda sig internationellt som kommer att gälla i framtiden. Det missgynnar den traditionella humanistiska forskningen, säger Håkan Carlsson.

MEN ATT VARA internationell behöver inte bara betyda publikationer på engelska, menar Helena Lindholm Schulz, dekan på Samhällsvetenskapliga fakulteten.

– Det finns ju flera andra stora språkområden som också är viktiga, som tyska och franska samt förstas kinesiska och arabiska. Och att det på något sätt skulle vara självklart att en artikel på engelska är bättre än en svensk artikel är ju inte alls sant. Naturligtvis är det betydelsefullt att Sverige konkurrerar internationellt. Och även forskning om svenska förhållanden kan intressera forskare i andra länder, som exempelvis studier av den svenska välfärsmodellen. Men regeringens modell missgynnar universitet med stora humanistisk/samhällsvetenskapliga områden och det innebär en kraftfull markering där dessa områden riskerar att urholkas ytterligare. Och det är allvarligt eftersom många samhällsproblem idag kräver humanistisk och samhällsvetenskap forskning för att kunna lösas.

HELENA LINDHOLM Schulz menar att Sverige borde använda det norska systemet, FRIDA, i någon version.

– Detta system är väl förankrat i vetenskapssamhället och tar hänsyn till olika vetenskapsområdens olika sätt att publiceras. FRIDA-systemet i kombination med citeringar borde undersökas

Håkan Carlsson
FOTO JOHAN WINGBORG

som en möjlighet.

Det finns en risk att den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningen blir likriktad och urvattnad, påpekar Bo Lindberg. – Om det är gynnsamt att publicera många små artiklar istället för omfattande monografier kommer förstås forskarna att göra det. Det kommer att gynna den specialiserade, internationaliserade forskningen, som handlar om de problem som den anglosaxiska världen tycker är intressanta. Böcker som tar upp mer komplicerade skeden eller ger ett bredare perspektiv kommer också att skrivas men kanske inte som idag för kollegorna, utan snarare som populärvetenskapliga verk för allmänheten. Kanske kommer det också att finnas ett mellanting som består av meritmässigt erkända tidskrifter, som inte är ren populärvetenskap, men heller inte så specialiserade som forskningstidskrifterna. Där kanske en intressant debatt kan föras. Men risken finns att de stora sammanhangen går förlorade.

EVA LUNDGREN

FAKTA

Så räknas poäng

Göteborgs universitet har konstruerat ett tillfälligt system där medel tilldelas bland annat utifrån fakulteternas antal publikationer i GUP vid analystillfället. Data produceras per fullständiga kalenderår från 2004 och framåt och de senaste fyra kompletta åren summeras. Publikationerna viktas baserat på dokumenttyp i databasen. Referegranskad artikel ges 1 poäng, forskningsöversikt 1 poäng, bok 5 poäng och kapitel 0,7 poäng. Övriga dokumenttyper ges inga poäng.

Det summerade antalet poäng viktas därpå 50–50 med summan externa medel för motsvarande tidsperiod och används för att fördela en del av fakultetsanslaget. Systemet ska utvärderas och förbättras inför fördelningen budgetåret 2011.

RANKING

GU klättrade 73 platser

Förbättrad mätmetod är en förklaring

Göteborgs universitet har klättrat 75 steg på rankinglistan. Men det ger inte anledning att låta champagnekorkarna smälla, tycker bibliometriker Håkan Carlsson.

DET ÄR PÅ THES LISTA (The Times Higher Education Supplement) som GU gått från plats 258 år 2008 till plats 185 för 2009.

– Det låter väldigt bra, men man måste se vad det är som ligger bakom avancemanget, säger Håkan Carlsson, bibliometriker på Göteborgs universitetsbibliotek. I just det här fallet förklaras klättringen till en del av att THES tidigare inte räknade in Sahlgrenska akademins publikationer i GU:s underlag, det hade inte framgått att det var samma universitet. När detta stod klart och de vetenskapliga publikationerna räknades samman blev det betydligt fler än föregående år och det gjorde kanske 40 steg på rankingen. En annan faktor var sättet man räknade utländska medborgare som läste och forskade vid universitetet. Medborgarskap registreras inte, så tidigare hade GU uppgett hur många studenter och forskare som kom från utländska läroanstalter och då blev siffran 8 procent. Men genom att planeringsenheten på GU kunde samköra sina uppgifter med SCB blev siffran en helt annan. Då visade sig att GU hade 20 procent utländska medborgare som studenter och forskare. Och så klättrade universitetet ytterligare några pinnhål upp på listan.

Kvar finns ett par snäpp som kan härledas till en reell förbättring sedan förra året, menar Håkan Carlsson.

THES är tillsammans med Shanghai-listan en av två internationella rankinglistor som EU värderar som viktiga. THES rankar de 400 främsta universiteterna i världen och Shanghai-listan de 200 främsta. Förutom dessa två, nämner Håkan Carlsson ytterligare tre som är av intresse. Dels två svenska: Sydsvenska handskammarens lista samt Urank, och dessutom en rent bibliometrisk: Leidenranking.

Rankinglistorna använder sig av lite olika mätmetoder. En del går ut med enkäter till arbetsgivare, en annan mätvariabel är antalet studenter per lärare, eller hur många Nobelpristagare som universitetet lyckats

skaka fram. Det används enkäter som skickas till andra universitet. En viktig metod är att räkna vetenskapliga publikationer.

– Alla metoderna är behäftade med problem på olika sätt, menar Håkan Carlsson.

SOM EXEMPEL NÄMNER han att universiteten själva uppger vissa data, och det lämnar ett visst utrymme för olika tolkningar av vad som ska anges, och ett visst utrymme för godtycklighet.

Antalet vetenskapliga publikationer räknas, men av vikt är också hur ofta publikationerna citeras av andra forskare.

– Man måste fråga sig hur relevanta de här mätningarna är, säger Håkan Carlsson. Vad är det man vill ha fram egentligen?

Vilken är målgruppen, är det gymnasieelever eller företagsledare i regionen? Mäter det hur mycket studenterna lärt sig under sina år på universitetet? Har studenterna fått jobb efter utbildningen? Hur har de klarat av arbetsuppgifterna som förväntas av dem? Den forskning som bedrivs idag, och inte blir särskilt ofta citerad, visar sig kanske om 20 år ha enorm betydelse.

HÅKAN CARLSSON är skeptisk till rankinglistorna. Samtidigt som han inte helt kan avfärda deras betydelse.

Själv förordar han den rent bibliometriska metoden, som mäter antalet vetenskapliga publikationer och hur många som använder sig av forskningen, alltså genom att mäta hur många gånger dessa citeras.

– Detta gärna kombinerat med en panelbedömning likt den som gjorts i Lund och Uppsala, är det minsta som krävs för underlag för strategiska beslut.

Sammantaget tycker han nog att man genom att titta på de olika listorna kan dra slutsatsen att GU ligger bland de 150–200 främsta universiteten i världen.

– Det finns skäl att glädja sig åt att GU klarar sig hyfsat och är ett av de fem bästa i Sverige.

Så lite champagneklunkande kanske det ändå kan bli.

BITTI INGEMANSSON

28 000 000 kronor

2011

SÅ MYCKET BERÄKNAS universitetets lokalkostnader minskar till nästa år, vilket innebär att resurser frigörs för utbildning och forskning. Lokalkostnaderna uppgick 2008 till 603 miljoner kronor.

NY PLAN SNART. Under ledning av prorektorerna Margareta Wallin Peterson och Lennart Weibull har arbetet på en ny strategisk plan påbörjats. Planen ska gälla från och med 2011 och ersätta den strategiska planen 2007–2010 samt forsknings- och utbildningsstrategierna Förändring för kvalitet och förnyelse 2009–2012.

NYHETER

Den stora flytten som gick bättre än väntat

Den största omorganisationen i Humanistiska fakultetens historia är nu i stort sett genomförd. Cirka 100 personer i sex grupper har på olika sätt arbetat med flytt och administration.

Av 17 institutioner har det nu blivit 6.

VISSA SAKER ÅTERSTÅR. som att plan 8 i Språkscrapan ska få en fakultetsgemensam lokal med två mötesrum. Humanisten ska också få nya arbetsrum för gästlärare och bättre lokaler för studenterna.

– Inför varje nytt beslut har jag upplevt en oro bland personalen, berättar dekan Sally Boyd. Men när beslutet väl fattats har det gått oväntat väl att genomföra förändringen.

Det var universitetets styrelse som 2007 gav Humanistiska fakulteten i uppdrag att minska antalet institutioner. Orsakerna var flera, men ett viktigt mål var bland annat att professionalisera ledning och administration.

– Varje institution har numera en ledningsgrupp, med både prefekt och viceprefekter som har olika ansvarsområden, berättar Sally Boyd. Administrationen leds av en chef, och övriga administratörer har tydligare roller. Organisationen blir på så sätt stabilare och fungerar även om någon exempelvis skulle bli sjuk. Policydokument och riktlinjer som bara varit praxis tidigare finns nu på nätet, tillgängliga för alla. Och jag tror att arbetet med omorganisationen, där väldigt många av våra medarbetare varit engagerade, har skapat nya kontakter som det kanske går att bygga vidare på. Förhoppningsvis kommer förändringarna också att leda till ökat samarbete över disciplingränserna, men det är förstås ingenting jag kan kommendera fram.

OMORGANISATIONEN har också inneburit att fem fastigheter sagts upp. Det betyder en besparing på 5

Den största flytten i Humanistiska fakultetens historia. Totalt har 450 medarbetare bytt rum. Trots farhågor har det gått förvånansvärt bra, menar Sally Boyd.

FOTO JOHAN WINGBORG

miljoner kronor som ska gå direkt till verksamheten. De flesta lokalerna finns numera samlade kring Näckrossparken, förutom institutionen för kulturvetenskaper, som finns i gamla Vasa sjukhus.

Berith Jakobsson, som är institutionens administrativa chef, menar att den nya organisationen medfört mycket positivt.

– Jag tänkte mig nog att vi under en övergångsperiod skulle få uppleva en massa kaos men sammanfattningsvis har allt fungerat bra. Bland annat har vi fått fler arbetskamrater, vilket är viktigt för trivseln i en organisation där inte alla arbetar fasta tider och därför inte alltid finns på plats. Att det finns ett informellt utbyte av tankar och idéer är betydelsefullt för att den nya organisationen ska sätta sig och det kan bara ske där människor rör sig och träffas. Jag tycker också att det är bra att alla medarbetare fått ge sin egen uppfattning om omorganisationen och att en riskanalys ska

genomföras som en del i utvärderingsarbetet.

Marita Öhman är administrativ chef vid institutionen för litteratur, idéhistoria och religion. Hon håller med om att omorganisationen i det stora hela gått bra.

– Konsulterna, Prové Management, har verkligen varit fantastiska. Men första halvan av 2009 fanns vi i flera olika byggnader och det innebar många problem. Och trots att tanken från början var att hela institutionen skulle samlas på samma ställe har det inte blivit så. Halva institutionen, med bland annat prefekt, administration och studierektor, finns på Humanisten medan den andra halvan finns i Språkscrapan. Det tycker vi är olyckligt.

DEN 2 OKTOBER arrangerade fakulteten en gemensam examinationshögtid.

– Då ställde medarbetarna verkligen upp, förklarar Sally Boyd. Så jag hoppas att vi kan ordna fler gemensamma arrangemang. En sak som jag ångrar är att vi inte engagerade studenterna mer i omorganisationen. Men jag hoppas att Humanistiska fakulteten kommer att vara först med ett av de servicecenter för studenter som planeras, så att vi kan ta emot studenterna på ett riktigt bra sätt.

EVA LUNDGREN

FAKTA

Omflyttningen i siffror

Flyttkostnader: 1,4 miljoner kronor
Antal flyttkartonger: 7 390
Skräp: Cirka 85 ton eller 189 kg per person
450 personer har bytt rum och fem fastigheter har sagts upp

25 november

DÅ ARRANGERAS FÖR FEMTE ÅRET I RAD en dag för studenter på Chalmers och Göteborgs universitet med fokus på hållbar utveckling. Arrangemanget gästas bland annat av Mats-Eric Nilsson, författare till Äkta vara och Den hemlige kocken, och Tobias Jansson, en av grundarna till det hållbara livsstilsmagasinet Camino. Även Anna Tibaijuka, chef för UN Habitat och miljödebattören Stefan Edman kommer att delta. Mer information finns på www.hallbarhet.se

NYHETER

Två fakulteter höjer ribban

Sahlgrenska akademien har bestämt sig. Naturvetenskapliga fakulteten har bestämt sig. Resor till Stockholm, Köpenhamn och Oslo ska ske med tåg.

När ska samma regler gälla för hela universitetet?

INOM EN SNAR FRAMTID, hoppas GU:s miljöchef Eddi Omrcen, som tycker att det är bra att två stora fakulteter nu blir förebilder.

Det var i september som Sahlgrenska akademien tog beslut om ett komplement till den resepolicy som gäller för universitetet som helhet. I GU:s resepolicy uppmanas personalen i mer allmänna ordalag att tänka på miljön när de väljer färdmedel, och exempelvis välja tåg istället för flyg för inrikesresor. Sahlgrenska akademien har specificerat detta:

För kortare tjänsteresor ska cykel, buss eller spårvagn användas. Generellt gäller att resor upp till 50 mil ska företas med tåg.

NATURVETENSKAPLIGA FAKULTETEN har sträckt sig ännu längre och sätter gränsen vid 60 mil innan det är okej att ta flyget.

– Vi har valt att anpassa oss till Västra Götalandsregionens policy vad gäller resor, säger Mats Sandberg, miljösamordnare vid Sahlgrenska akademien. Det har inte kommit några reaktioner och Mats Sandberg är övertygad om att anpassningen ligger i de flestas intresse.

Västra Götalandsregionen antog den här policyn för ett och ett halvt år sedan och många inom Sahlgrenska akademien är anställda också av Västra Götalandsregionen, vilket gjorde beslutet naturligt. Sahlgrenska akademins dekan Olle Larkö har föreslagit att hela GU bör ha samma regler.

NU HAR EDDI OMRCEn fått i uppdrag att senast den 15 december lägga fram ett utkast till en ny mötes- och

resepolicy inför förvaltningschef och rektor.

– Samtidigt ska vi på rektors uppdrag ta fram en klimatsstrategi för universitetet.

Arbetsgruppen som jobbar med klimatsstrategin ska titta på hur universitetet kan agera på alla områden för att minska sin klimatpåverkan, genom till exempel energieffektivisering, e-möten och ytterligare forskning.

Någon gång under nästa år kan universitetet ha antagit en klimatsstrategi, där en ny mötes- och resepolicy ingår, tror Eddi Omrcen.

BITTI INGEMANSON

FAKTA

Utsläpp

År 2008 släppte GU ut 350 115 kilo koldioxid på resor med inrikesflyg. Motsvarande mängd för tåg var 28 kilo.

Deltid efter 65, inga problem

Delpensionärer får vara beredda att jobba 100 procent eller sluta vid 65 års ålder. Det skrev vi om i förra numret av GU Journalen.

Men på juridiska institutionen har man en lösning på problemet.

– **DE PERSONER** som vill fortsätta jobba efter 65 år på halvtid får gärna det, men de måste säga upp sin tillsvidareanställning. Samtidigt erbjuder vi dem ett nytt avtal om tidsbegränsad anställning i den omfattning som de känner sig bekväma med. Vi tycker det är oerhört viktigt att kunna behålla kompetensen och vi vill att de jobbar kvar, säger prefekt Mats Glavå.

Det är visserligen inget som den enskilde kan kräva men de få som hittills haft delpension erbjuds fortsatt anställning, alternativt vikariat på 6 månader eller ett år.

GÖTEBORGS UNIVERSITET beviljar i princip inte fortsatt tjänstledighet på deltid, trots att alla, enligt lag, har rätt att jobba kvar till 67 år.

Men Mats Glavå ifrågasätter varför GU ska ha en generell policy om vilka regler som gäller vid tjänstledighet.

– Det är ändå på institutionsnivå som anställningen inrättas och där besluten måste tas. Jag tycker att det är bättre om institutionen bedömer vilka behov som finns.

Han har förståelse för att många inte orkar jobba heltid efter att ha vant sig vid ett lugnare tempo under några år. Därför är det här en bra lösning, menar han.

– Tyvärr lever vi ett åldersfixerat samhälle. Men 65 är ingen ålder i det här yrket om man är fysiskt och psykiskt frisk. Det finns emeritusprofessorer som håller på att forska fram till de fyller 100 år. Den fråga vi

måste ställa oss är: Hur ska vi klara försörjningen i framtiden om vi inte ger fler möjlighet att jobba längre?

ISTÄLLET FÖR ATT försvåra borde universitetet bli bättre på att ta till vara de äldres kompetens och erfarenheter, tycker Mats Glavå. Han håller dock med om att det är ett dilemma att den statliga delpensionen inte ligger i linje med regeringens ambition att få fler att jobba längre.

– Delpension är ett system för kompetensutveckling som innebär en generationsväxling. Det är ingen lätt balansgång mellan nyrekrytering och att behålla äldre personer. Men jag tror inte att det behöver betyda att man tränger ut yngre. Det ligger även i vårt intresse att tillvarata de äldres kompetens.

Att få fortsätta var en perfekt lösning för Mats Ericsson, universitetsadjunkt i handelsrätt, som tidigare varit delpensionär.

– Mig passar det utmärkt. Jag har gått ner till 40 procent och har ansvar för ett par kurser. Man håller i gång med lagom mycket jobb och har kontakt med kollegor och institutionen. Det tycker jag är väldigt bra.

Mats Ericsson vet inte vad han hade gjort om han hade ställts inför ett ultimatum att lämna sin tjänst eller att börja jobba heltid. Han säger sig vara tacksam för chansen att få vara kvar.

– Det var en förhandling med ledningen. Jag hade ju ingen laglig rätt att kräva fortsatt anställning på halvtid, men eftersom jag blev erbjuden ett vikariat var det inte svårt för mig att avgå från min tjänst. Det här är en bra lösning så länge man är överens med arbetsgivaren. Hoppas det kan inspirera andra.

ALLAN ERIKSSON

Vi måste ha hopp och ta ansvar

Första mötet med Sverige innebar ingen direkt förälskelse. Inga, förutom alkoholister eller Jehovas vittnen, verkade intresserade av att prata med en nykomling. Det var först när hon mötte ämnet humanekologi som omedelbar och varaktig kärlek uppstod.

– **EFTER EN VECKA** hade jag bestämt mig för att disputera, säger Merritt Polk, universitetslektor och forskare på School of Global Studies.

I sitt arbetsrum i gamla Barnbördshuset, där det en gång låg nyförlostna kvinnor och tittade ut på resliga trädkronor, bereder hon grönt te som långsamt sjunker till botten i höga glas. Träden har börjat falla sina gula löv och det vilar ett lugn över platsen som gör att man gärna sätter sig till rätta i Merritts beige gröna plyschsoffa. Men inom Merritt råder inte samma ro. Hon ska åka till USA om ett par dagar på konferens om kvinnor och resande. Mycket ska fixas innan dess och hon meddelar att ett nyinsatt möte måste korta vår intervju. Att människor idag har så mycket att göra är ett allmänt svårlöst dilemma med många konsekvenser. Inte minst att vi inte längre orkar engagera oss politiskt.

– Den offentliga sektorn har mindre pengar och fler arbetsuppgifter. Vi är sönderstressade och kraven som ställs på oss är inte vettiga.

Kraften tar slut och det är enklast att kollapsa framför kravlös tv- underhållning. Att fundera ut lösningar på världssvälten eller skapa sammanhang där vi gemensamt gör något åt vår hotade planet finns det inte tillräcklig ork för.

– Jag har inte mycket hopp, men det måste vi ha. Vi måste vara mer politiska och ta ansvar. Jag är inget undantag. Vi kan inte hålla på att resa till Thailand och om jag nu åker till USA så kanske jag ska kompensera för flygningen och låta bilen stå resten av året.

TIDSBRIST, LOGISTISKA problem och otillräcklig kollektivtrafik får våra goda intentioner att stranda. Ofta cyklar hon den 9 kilometer långa vägen från det energisnåla hemmet i Önnared men för att hinna med sin andra passion, afrikansk dans, måste hon ta bilen – som hon gjort idag.

Vardagslivet är fullt av avgöranden som dessa, där tid och bekvämlighet ligger i ena vågskålen och miljöhänsyn i den andra.

– Någonstans måste vi ändå ta ansvar för hur bra vi har det och hur vi har byggt upp det här.

Det är bra att minnas inför klimatmötet i Köpenhamn. Att först kolonisera stora delar av världen, skaffa en energikrävande livsstil och sedan kräva av länder som Kina att de ska avstå en industrialiseringsprocess av miljöhänsyn är knappast rättvist.

– Vi kan inte säga till utvecklingsländer att inte använda kolkraft för att bygga upp sin industri när vi har gjort det. Tänk hur mycket av jordens kol-lager som USA och England har använt.

Misströstar gör hon när det ekonomiska synsät-

tet verkar ha tagit över helt. Ibland träffar hon på en och annan aktiv student som verkar redo att förändra världen, men ofta tycker hon att de är alltför försiktiga.

– Om de är så nu när de är unga, hur ska det då bli när de blir äldre? Jag saknar radikalismen. Vi behöver stora förändringar och det finns många människor som vill så väl.

Själv började Merritt Polk tidigt uppskatta naturen tillsammans med sina föräldrar, som tog

Vi kan inte säga till utvecklingsländer att inte använda kolkraft för att bygga upp sin industri när vi har gjort det.

familjen på vandringar över hela USA. Pappa, professor i arkitektur, och mamma, också universitetsutbildad, uppmuntrade henne till vidare studier, men själv tänkte hon länge ägna sig åt det stora och fascinerande djuret hästen.

– Men jag har alltid älskat att lära mig nya saker så jag utbildade mig till biolog på UC Santa Cruz i Kalifornien. Det var jätteintressant men hela tiden, genom alla kurser om elefantsäl och ryggradslösa djur, funderade jag över var människan var i allt detta. Det är ju människan som håller på att förstöra miljön.

DET VAR INTE SJÄLVKLART hur hon skulle fortsätta och efter en ekonomiskt lyckosam sommar som fiskrensare i Alaska reste hon till vänner i Karlskrona. Det var i oktober 1984. Där möttes hon av den ökända svenska slutenheten. För att kvalificera sig till en middag hemma hos en svensk krävs mycket.

– I Sverige behöver man ha en hund eller ett barn som ingång.

Hon förstår den invandrare som undrade om det var förbjudet att prata på bussar i Sverige. Det var under denna första kärva tid Merritt brukade skoja med sina vänner om att de enda främmande som verkade vilja prata med henne var alkoholiserade människor eller Jehovas vittnen. När visumet gick ut återvände hon till USA. Detta var under Reagan-Bush-eran och det passade inte Merritt alls.

– Även om jag inte är glad över den regering vi har i Sverige idag är det inget mot vad jag kände under Reagan och Bush I och II. Det var inte bara det att man skämdes, det var helt oacceptabelt.

Vännerna i Karlskrona övertalade henne att komma tillbaka, vilket hon gjorde 1986. Efter en tid i Karlskrona och Gävle sökte hon kursen i humanekologi i Göteborg och insåg att ämnet innehöll just den länken mellan naturvetenskap och samhällsvetenskap hon hade saknat.

– Det kändes helt rätt. Det är vi människor som undergräver vår resursbas och i humanekologi studerar vi människans förhållande till sin omgivning.

Sedan 1990 är hon göteborgare och tycker att det är en fantastiskt vacker stad.

– Nu har jag blivit en riktig svensk. Jag kan sitta på tåget till Stockholm utan att prata med människan bredvid under hela resan och tycka att det är jätteskönt.

ÄVEN YRKESMÄSSIGT har det varit en fördel att stanna här. I augusti fick GU, Chalmers, staden och regionen en stor tilldelning Mistrapengar, i tävlan mot KTH i Stockholm och Lunds universitet. Humanekologi innebär tvärvetenskaplig forskning och Merritt är noga med att poängtera att det är ett viktigt komplement till den vanliga ämnesforskningen. Nu kan hon fortsätta med sitt arbete, som bland annat handlar om planering utifrån samverkande och deltagande processer, vilket konkret kan handla om hur vi samsas om miljöresurser som vatten och hur vi planerar stadsutveckling.

– Vi försöker hitta nya sätt att jobba ihop, hitta lösningar och hantera konflikter. Det har visat sig vara en otroligt framgångsrik metod.

Tidigare har hon i forskning om transportsektorn kunnat förena sina intressen miljö och genus.

– Man kan inte generalisera och säga att kvinnor är bättre för miljön än män men det förefaller som om kvinnor generellt är mer anpassningsbara än män när det gäller ett miljömässigt och socialt hållbart transportsystem. Dels på grund av deras nuvarande resemonster, dels på grund av deras beteende bakom ratten.

MERRITT HAR GJORT en hel del forskning för Vägverket och bland annat tittat på könsskillnader i trafikbeteende och värderingar av väginfrastruktur. Hon har också samlat på sig olika studier om skillnader i kvinnors och mäns riskbedömningar. Där är siffrorna väldigt tydliga och olycksstatistiken pekar på att män överskattar sin körförmåga medan kvinnor underskattar sin. Män står för 70 procent av olyckorna och de är dessutom betydligt mer allvarliga än kvinnors, som oftare handlar om mindre skador på kofångare. Män, speciellt unga män, dör i betydligt större utsträckning än kvinnor.

– Det måste ha att göra med hur vi socialiserar oss till våra könsroller. I den manliga könsrollen finns en slags acceptans för våldsamhet som vi upprätthåller på något sätt. När det gäller våld överlag så är män värst utsatta, och de bör vara mycket räddare än de är för det är de som blir nedslagna på stan.

Om det nu är så att vi prioriterar olika måste det spela stor roll att det finns så få kvinnor på beslutande poster inom transportsektorn. Det håller Merritt med om.

– Det är ett stort problem när de människor som bestämmer utgörs av en homogen grupp. Transportsektorn har alltid varit mansdominerad och består av svenska medelålders män. Då är det lätt att se saker på samma sätt. En grupp med ett rikare erfarenhetsomfång skulle ha tagit annorlunda beslut.

MERRITT TILLHÖR definitivt dem som ser allvarligt på vår klimatsituation, utan att vara uppgiven. För att åstadkomma en förändring kanske vi måste ha ett annat fokus. En ridupplevelse för några år sedan fick henne att inse betydelsen av mentalt fokus. Hon var hos sin syster i Montana och red en nyss inriden och inte särskilt lydig mustang. Den fladdrade hit och dit och när ekipaget skulle hoppa över en bäck hamnade de mitt i den. Hon frågade sin sväger vad hon gjorde för fel.

– Han sade att jag måste rikta min uppmärksamhet dit jag vill gå. Jag tittade ner i bäcken och då hamnade vi där. Så fort jag lyfte blicken till andra sidan gick hästen dit. Han följde mitt mentala fokus.

För att få ett hållbart samhälle är ändå tidsperspektivet det allra viktigaste att tänka på, anser Merritt.

– Vi är så kortsiktiga. Vi tänker på oss själva och tillväxten nästa år. Vi måste tänka mer på vad som är viktigt för oss alla.

FAKTA/Merritt Polk

Arbetar: Universitetslektor och forskare vid School of Global Studies.

Familj: Sambon Janne som är samhällsplanerare.

Bor: I Önnered, i ett halvpassivhus som kräver minimal uppvärmning.

Fritid: Älskar att vara i skogen, dansa afrikansk dans, spela gitarr, fläta korgar och läsa.

Dold talang: Är amerikansk speaker-röst på flera informationsfilmer.

Kopplar bäst av: När jag dansar, cyklar eller åker kollektivt.

Favoritplats: Familjens hus på ett berg över en flod i North Carolina.

Stolt över: Att jag vågar göra misstag. Är bra på att integrera olika synsätt.

Bok: *Obamas Dreams of my father*, *Lolita in Teheran*.

Dröm: Undervisa i afrikansk dans, skriva en roman.

Utmärkande egenskaper: Engagerad, ansvarstagande, ambitiös

Sidor att förbättra: Sätta gränser. Lita på mig själv mer och ta plats.

Upprörs över: Det är oacceptabelt att människor svälter idag med dagens teknologi.

Värt att slå vakt om politiskt: Långsiktigt tänkande. Vi kan inte förstöra för framtida generationer.

HUR SKA GÖTEBORGS UNIVERSITET LYCKAS?

Om marknadsföring, »stora namn« och renommé

JAG ÄR INTE SÄKER att jag vet hur man lyckas med forskningsansökningar. Men som Lenin brukade säga: "Sällan går en vägskylt själv den väg den visar", så jag ska försöka mig på att säga några ord om vad jag tror kan leda till framgång.

Mina tankar är baserade framför allt på studier av teknik och vetenskap, som gång efter annan visar att naturvetenskapen inte skiljer sig i sin praktik från humaniora och samhällsvetenskap så som man skulle, eller vill, tro. Både historiska och nutida studier avslöjar samma mönster: de som lyckas få pengar – från kungar, kejsare eller statliga myndigheter – presenterar sig inte som enstaka intressenter utan som makroaktörer, representanter för ett mycket större nätverk, som ändå talar med en röst, i deras sak. Med andra ord gäller det att bygga ett nätverk och sedan stabilisera det och se till att språkröret låter övertygande.

Jag kan redan se att ni nickar och säger: Ja, ja, ett nätverk! Självklart! Men det är inte så självklart. Enligt de studier jag hänvisar till kan det i nätverket redan finnas personer, organisationer och maskiner, men anledningen till att man knyter dem till sig är inte att de är som de är, utan för att de kan göra det som behöver göras. I min vokabulär heter det att det är handlingar som ska kopplas till ett nät, inte personer eller organisationer. Och häri ligger skillnaden mellan nätverksidén hos teknik- och vetenskapsforskare och det populära sättet att begripa nätverk.

VANLIGTVIS TROR MAN att det är en grupp personer som samarbetar som formar ett nätverk. Detta är dock snarare en definition av en klick eller ett kotteri. Visst finns det även sådana i forskningsvärlden men deras framgångar brukar oftast vara negativa: de har förmåga att stoppa andra från att göra något. Vad gäller dem själva, det som är typiskt för en klick, är att de inte bryr sig om vad de gör så länge de kan göra det tillsammans. Mafian är förstas ett urexempel på en bra fungerande klick, baserad som den är i familjerelationer. Det finns förstas många trevliga klickar men, och här är en annan svårighet, de brukar byggas tidigt i livet, i lumpen, om jag har förstas det rätt, eller i skolan. Så när man försöker att bygga nätverk av till exempel kvinnliga professorer genom att kalla dem till ett möte, blir tillställningen jättetrevlig, men sedan återvänder man till sina egna kompisar.

Lika vilseledande är idén om att formella organisationer kan bygga nätverk. Som ni vet har vi en lista med universitetssamarbeten som är längre

än Avenyn och Vasagatan tillsammans, eftersom någon har en vän där eller, vilket är mer relevant, någon vill göra något och där har hon eller han hittat folk eller maskiner som kan bidra till att det blir gjort. Så att ja, nätverk framför allt, men enbart i meningen att knyta kopplingar mellan handlingarna och stabilisera dem genom att kolla om olika partner är pålitliga, att maskinerna fungerar och är tillgängliga och så vidare, och sedan hitta någon som kan tala eller skriva vackert. Det är möjligt att det ibland räcker med någon som kan jargongen, som vid EU-ansökningar, men det är många som kan den, så det räcker inte till i konkurrensen med andra sökande. Här ser jag ett stort behov, även om jag måste erkänna att jag inte är säker på om det finns resurser till det, särskilt med tanke på den nya OH-modellen.

Här kan man låna devisen inom medicin: "Primum non nocere."

Var ytterst sparsam med nya åtgärder, fantastiska reformer, och geniala idéer som rycks centralt.

SOM JAG SER DET måste det ha blivit ett missförstånd: vi har vid GU reklam- och marknadsföringspersonal som kräver att det är vi forskare och lärare som ska förbereda reklam- och marknadsföringsmaterial, och som de sedan sprider vidare. Men om jag hade kunnat göra det själv skulle jag inte behöva deras hjälp: att sprida informationen är ju den enklaste delen. Journalisterna klagar på att vi forskare inte kan formulera oss på ett lämpligt sätt, men om vi kunde det skulle vi ha varit journalister, eller hur? När jag var ung fanns det journalister som var specialiserade inom olika vetenskapliga ämnen. Inte ringde de för att be dig att sammanfatta ditt senaste verk i två meningar:

de läste verket själva och skrev om det. Det sker fortfarande inom naturvetenskapen och litteraturteorin; resten, och särskilt vi inom samhällsvetenskapen, får klara oss själva.

Som ni kan se har jag formulerat om frågan "Vad krävs för att Göteborgs universitet ska lyckas?" till "Vad kan Göteborgs universitet göra för att dess forskare ska lyckas?". Det är möjligt att det är fel formulering, men jag tänker hålla mig till den. Att få till stånd en ordentlig marknadsföringsverksamhet är egentligen bara en liten del i något mycket större och mer komplicerat: att skaffa sig ett renommé. Det här är oerhört svårt eftersom det lilla man vet om anseende och renommé inte är särskilt hoppingivande. För det första tar det jättelång tid att skaffa sig ett renommé, och här kan vi inte konkurrera med Uppsala. För det andra, och det är ännu värre, ett anseende lever kvar mycket längre än vad det har grund för. Den kända sociologiinstitutionen i Chicago låg praktiskt taget i ruiner medan alla fortfarande trodde att det var världens bästa institution för sociologi. På så sätt kunde den överleva: om man kan rekrytera bra folk kan man återbygga ett renommé även om de nyrekryterade från början blir lite besvikna.

HUR BYGGER MAN ett renommé? Genom marknadsföring förstas, men även genom rykten om bra anställningsvillkor. Ett traditionellt sätt att bygga renommé är att attrahera "stora namn". Men den här strategin har flera nackdelar. Riktigt stora namn kommer gärna och ger en dyr föreläsning, men de kommer knappast att lämna sitt land eller sin stad eller sitt lokala nätverk för att flytta hit. Däremot kan man tänka sig att det skulle vara bra om vi på universitetet visste om när de är här. Återigen har jag fullständigt konkreta önskemål: mer relevant information tillgänglig för många. Jag brukar få höra av vänner på universitetet att någon kändis nyss varit på besök på deras institution, men i regel för sent. När jag själv har försökt sprida information om våra kändisar har jag fått veta att sådant inte är relevant för andra. Istället får jag till exempel information om offentliga föreläsningar som mina kollegor ger. Med all respekt, men det är inte detta som är relevant för mig. Därför måste det finnas en diskussion om vem som bestämmer vad som är relevant för vem.

Tillbaka till "stora namn". Det är förstas inte säkert att allt blir bra även om man får stora namn att bosätta sig här. Clifford Geertz har berättat att när han var chef på Princeton Institute for Advanced Study, som samlade de största intellektuella

namnen, upptäckte han att istället för att ägna sig åt banbrytande uppfinningar ägnade de sig åt att intrigera mot varandra. Kändisar behöver mycket luft, tydligen.

Ett önskvärt alternativ är att försöka sig på "braindrain". Unga forskare från Tyskland, Italien och inte minst de östeuropeiska länderna klagar på de gammalmodiga universitetsförhållandena i sina länder och flyr, framför allt till USA och Storbritannien. Sverige verkar vara mindre tillgängligt – många särskilda krav, ett annat språk med mera. De bör istället uppmuntras och hjälpas hit. Det finns även andra, redan på väg att bli kända namn, men ännu inte bortskämda, som skulle kunna nyttjas som gästprofessorer. Vi har ett sådant försök på Handels, och det ser bra ut. Precis som våra kollegor i Storbritannien som vill ha namn med långa publiceringslistor på sin fakultet inför Research Assessment Exercise, kan även vi koppla sådana människor mer aktivt till våra fakulteter. På så sätt får vi inte bara deras CV:n utan kommer även att kunna delta i deras nätverk.

All detta tycker jag gäller ganska generellt. Det finns dock något som man kan se som en svensk karakteristik, och som kan vara ett problem när det gäller att få forskningspengar, även om jag i princip tycker att det är helt riktigt. Jag har hört kollegor säga att de vill rekrytera X eftersom han eller hon har fått så mycket forskningspengar på sistone. Min erfarenhet från forskningsstiftelserna är att en sådan person har mindre chans att få nya pengar än någon som inte har fått något på sistone. Man roterar: om Lund fick mycket nu, kommer Göteborg att vara näst. Så ibland måste man helt enkelt vänta på sin tur.

HITTILLS HAR JAG mest pratat om universitetets kontakter med omvärlden, men jag tror att det också finns saker som kan göras internt för att hjälpa människor skapa bra ansökningar och inte minst för att kunna forska under den korta perioden som återstår mellan ansökningstid och avrapporteringstid. Här kan man låna devisen inom medicin: "Primum non nocere." Var ytterst sparsam med nya åtgärder, fantastiska reformer, och geniala idéer som rycks centralt. Det som jag är förtjust i är något som jag har kallat "Kalevala style of management". Jag har nämligen pratat med Seth Lehrer, en barnlitteraturteoretiker som har blivit chef för Institute for Comparative Literature på Stanford. Där fanns det verkligen stora namn: Richard Rorty, Hayden White med flera och, konstigt nog, intrigerade de inte mot varandra utan höll sig till sitt. Seth tog däremot några akademiska ledarskapskurser och kom dit med många nya, fräscha idéer. Han fick dessvärre möta ett kompakt motstånd: ingen ville veta av hans idéer. Då kom Seth på ännu en idé: han gick runt och frågade var och en vad de skulle vilja ha på sin institution. Därefter uppstod ett nytt program som inte innehöll någon av hans ursprungliga idéer men där alla kunde känna igen sin egen bit. Det gick jättebra sedan, påstås det.

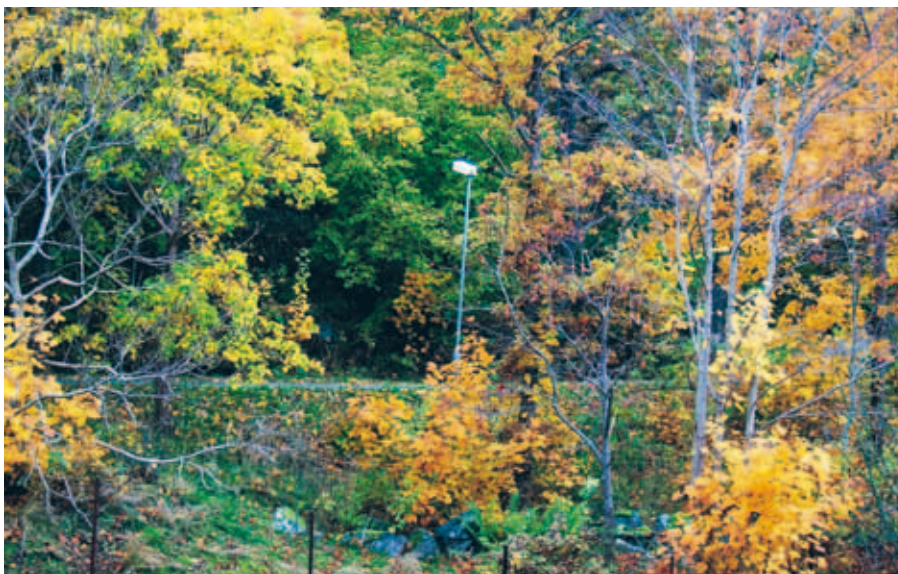

FOTO MAGNUS PETTERSSON

Ett organiskt växande

DET VAR I STILLA VECKAN nu i våras. Jag satt i rummet på våning sju i Språkskrapan och skrev måttligt inspirerad på min avhandling. Den påskveckan gjorde skäl för sitt namn. Studenterna hade ledigt, lärarna satt hemma. Jag satt här och såg ut över de nakna, torra träden på kullen utanför fönstret och kom att tänka på en gammal dikt av Pär Lagerkvist: "Min ångest är en risig skog ...".

Men naturen har sin gång. Strax efter påsk knoppade träden och i somras var grönskan bedövande yppig. Nu i oktober har växtmassivet skimrat i gult och rött. Egentligen är det en ganska skön trakt, utkanten av en park med små stigar som leder till Johannebergs finaste utsiktsplats. Då och då går någon förbi på gångvägen här nere. Jag har särskilt fäst mig vid en dam med två små vita terrier. Ett sött litet sällskap.

Vad är det jag ser? Ett organiskt växande – precis som forskningen. Man formulerar en frågeställning, samlar material, tar sig en titt på det. Man förtvivlar, förkastar. Man formulerar om. Nytt material kommer till. Man tar nya tag och skriver vidare. Så har i alla fall min språkvetenskapliga avhandling växt fram.

Vi som har våra arbetsplatser i den åtta våningar höga språkskrapan kan ha två vitt skilda vyer, men inte båda på en gång. Kollegorna som sitter på östsidan ser ut över takasarna på nedre Johanneberg och över Lisebergstornet. Där satt jag förr och jag uppskattade ett fönster med utsikt mot stan.

Vi som sitter på västsidan har ett stycke natur, en livs levande spegel av forskningens gång. Det är inte dumt alls. Men det är tur att vårt arbete på en viktig punkt skiljer sig från växtligheten här nedanför: vi skriver klart våra artiklar och avhandlingar och slipper hamna i den evighetscykel som är naturens. Ett viktigt credo för doktorander i slutfasen.

MAGNUS PETTERSSON
DOKTORAND I TYSKA MED SPRÅKVETENSKAPLIG INRIKTNING

BARBARA CZARNIAWSKA
PROFESSOR, GOTHENBURG RESEARCH INSTITUTE
(GRI), HANDELSHÖGSKOLAN

Som dirigent måste man visa sina känslor

Han har dirigerat på Stockholmsoperan i 25 år, varit chef för Göteborgsoperan i nio, samarbetat med Ingmar Bergman och undervisat både i Sverige och i Norge.

Nu får masterstudenterna på SNOA (Swedish National Orchestra Academy) ta del av hans kunskaper. Sedan 1 juli är Kjell Ingebretsen konstnärlig ledare och gästlärare i orkesterspel vid Högskolan för scen och musik i Göteborg. I höst utnämndes han också till hedersdoktor vid Konstnärliga fakulteten.

- **JAG ÄLSKAR ATT JOBBA** med unga människor. Det finns väl någon pedagog i mig som gör att jag dras till det, säger Kjell Ingebretsen när vi träffar honom på Artisten i Göteborg.

Han har just genomfört ett genrep med sina elever och några timmar senare ska han dirigera dem i deras första konsert tillsammans. Verk av Peter Tjajkovskij och Jean Sibelius står på programmet.

- Hålla föreläsningar är det värsta jag vet. Men pedagogik i grupp, människa till människa, är något som jag tycker väldigt mycket om.

66-åriga Kjell Ingebretsen har tidigare varit professor i dirigering vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. 2006 blev han professor i opera vid Kunsthøgskolen i Oslo och där stannade han i tre år.

- Också som operachef är det viktigt att på ett pedagogiskt sätt kunna framföra sina idéer så att det blir logiskt för alla. Och när man står framför en orkester, och dirigerar och instruerar, är det en form av avancerad pedagogik. Har man som dirigent ingen pedagogisk ådra kan man hamna väldigt fel. Man kan inte slå sig eller tjata sig till någonting.

Kjell Ingebretsen har en lång karriär bakom sig. Redan 1969 dirigerade han för första gången på Operan i Stockholm. Där blev han kvar i 25 år, bland annat som kapellmästare och orkesterchef.

- Dag ut och dag in. Jag fattar ingenting, hur kan man göra något sådant? säger Ingebretsen och suckar. Han tycker att det är en obegripligt lång tid på en arbetsplats.

FRÅN BÖRJAN HADE han tänkt sig att bli kompositör. Han flyttade från Oslo till Stockholm efter att först ha gått en kyrkomusikerutbildning.

- Stockholm var då Nordens Mecka vad gällde komposition. Jag hade inte en tanke på dirigering.

I Stockholm studerade han orgel, piano och komposition.

- Så såg jag ett anslag på tavlan: "Dirigentklassen söker elever". Jag tänkte att det där kan jag väl söka.

Det gjorde han och kom in.

Sedan dess har det gått mer än 40 år och nu är

det han som är läraren. Ett 40-tal elever ska under två års masterutbildning lära sig att spela tillsammans i en orkester.

Utbildningen i Göteborg är unik, enligt Ingebretsen.

- Det finns ingen annan masterutbildning i orkester i världen, säger han.

Om jag står på pluten och visar mina känslor anses det bra, en man kan göra det.

Kjell Ingebretsen ska som konstnärlig ledare också programsätta utbildningen, det vill säga bestämma repertoar och rekrytera andra dirigenter och solister.

- Det är väldigt svårt att få jobb i en orkester. Så om du som elev suttit här i två år och spelat med olika dirigenter har du ett helt annat utgångsläge än den som aldrig spelat i en stor orkester. Om man är rädd för att göra bort sig blir man försiktig. Bara vanan och tryggheten gör att man inte är passiv. Det gäller att ta för sig och lyssna in vad som händer.

I UTBILDNINGEN INGÅR bland annat föreläsningar, kammarmusik och så kallade moc auditions, alltså träning i att provspela. Eleverna får också öva repertoarspel på Göteborgsoperan med solister. Varje termin gör man flera produktioner, både opera och för enbart orkester. I några av dessa är det Kjell Ingebretsen som dirigerar.

Det handlar alltså om musikalisk utbildning på hög nivå.

- Det är svårt att komma in på den här utbildningen. Det är en master och där ska ribban ligga högt.

Även om Ingebretsens yrkesliv varit lyckosamt så har karriär aldrig varit särskilt viktigt för honom.

- Jag är inte den som slår mig fram, det som kommer det kommer. Det ena har gett det andra. Men jag har jobbat hårt, otroligt hårt.

Den största utmaningen var när han fick chansen att bli operachef i Göteborg.

- Det var en fantastisk tid i mitt liv. Oerhört stimulerande och lärorikt.

Kjell Ingebretsen fick uppleva både lovord och fina recensioner under sin tid på Göteborgsoperan.

- Ja, det var i alla fall ett antal år av mycket energi. Vi ville mycket och vi fick till det också på något sätt.

KJELL INGEBRETSEN HAR utbildat många dirigenter vid Musikhögskolan i Stockholm. Som dirigent måste man ha en stor förmåga till simultankapacitet. Det gäller att ha koll på både orkester, kör och solister, samtidigt.

Men hur gör dirigenten när han upptäcker att något håller på att gå alldeles fel?

- Ja, man måste ha någon slags iskyla och tänka snabbt. Det gäller att ta rätt beslut väldigt fort. Vad gör man? Jag kan inte svara på det. Man måste hitta något som alla tycker är logiskt. Men det är en hemsk situation, och jag vill inte ha den, säger han.

Han har varit med om att operasolister kommit in fel eller hoppat över takter. Ja, det har till och med hänt att man tvingats starta om ett stycke.

Dirigentyrket är utpräglat manligt även om det nu kommer allt fler kvinnor. Kjell Ingebretsen tror att den traditionen hänger ihop med att orkestrar tidigare ofta bestod av män.

- **OM JAG STÅR PÅ** pulten och visar mina känslor anses det bra, en man kan göra det. Men om det är en kvinna kommer en annan dimension in. Kvinnan är inte fostrad till att visa en utlevande attityd inför andra, det kan så lätt misstolkas. En man kan vara mycket fräckare i tilltalet och kan skoja på ett annat sätt.

Kjell Ingebretsen har också samarbetat med Ingmar Bergman. Det var 1991 när han dirigerade uruppförandet av Daniel Börtz opera *Bakanterna*, som Bergman regisserade, på Operan i Stockholm.

- Jag är mycket glad över att ha varit med om det. Jag lärde mig otroligt mycket. Man trodde att man skulle få världens instruktioner av honom, att guldkornen skulle droppa ner. Men så fungerade det inte. Han tvingade var och en att gå in i sin egen process.

Ingebretsen beskriver Bergman som att han pendlade mellan mildhet och att vara en besvärlig person, väldigt hierarkisk. Alla visste sin plats i rangordningen kring den store regissören.

Efter samarbetet höll de två kontakt.

- Sista gången jag pratade med honom var i maj året innan han dog.

Det var Bergman som ringde upp och Ingebretsen frågade vad han nu sysslade med.

- Jag förbereder mig, sade han, och jag undrade om han höll på med något nytt.

– Nej, jag förbereder mig för döden. Nu läser jag de böcker i bokhyllan som folk tror att jag har läst, svarade Bergman.

Kjell Ingebretsen har fått kunglig medalj både i Sverige och i Norge så han borde vara van vid utmärkelser. Men beskedet om att han blivit hedersdoktor vid Göteborgs universitet fann han ”ganska omtumlande”.

– Jag är oerhört glad, smickrad och ärad. Det hade jag inte räknat med, att bli sedd på det sättet. Det är inspirerande och ger energi till en gammal man att ge ännu lite mer. Jag ska försöka motsvara förväntningarna som ställs på någon som visas den här äran.

Fotnot: Kjell Ingebretsen dirigerar ”En Vintersaga – Silversjön” med musik av Kurt Weill i december. Det är ett samarbetsprojekt mellan SNOA, musikalstudenterna årskurs 2 och operastudenterna. Speldagar 4/12, 7/12, 9/12, 10/12, 11/12 kl. 19.00 på Artisten.

FAKTA

KJELL INGEBRETSEN

Yrke: Dirigent, hovkapellmästare och före detta chef för Göteborgsoperan.

Gästlärare och konstnärlig ledare för masterutbildningen i orkesterspel (SNOA) vid Högskolan för scen och musik i Göteborg sedan 1 juli. Preses i Kungliga Musikaliska Akademin sedan 2007.

Tidigare professor i dirigering vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och i opera vid Kunsthøgskolen i Oslo.

Utmärkelser: Nyutnämnd hedersdoktor vid Göteborgs universitets konstnärliga fakultet. Fick 2004 den kungliga medaljen Litteris et Artibus och 2006 den kungliga norska Sankt Olavsmedaljen.

Ålder: 66 år

Född: I staden Skien sydväst om Oslo

Bor: Bromma i Stockholm

Familj: Fru, dotter, tre barnbarn

Favoritmusik: ”Van Morrison eller Diana Krall när jag kör bil. Annars tycker jag mycket om Wagner, Bruckner och Mahler. Jazz var viktigt tidigare i mitt liv. Har spelat mycket jazz, hade en egen trio.”

Andra intressen: Teater

Top salaries on the rise

➔ **Top researchers** are becoming increasingly expensive. And this in turn is pushing up the general salary level. In the end, the increased costs are paid by the students via fewer lecture hours. Top-10 salaries have increased by 40 percent over the last ten years.

Who earns the most?

➔ **GU Journalen** has the top-100 salary list.

We must be ready to pay for star players...

➔ **...and top salaries** will probably climb even higher,' says Börje Haraldsson at the Sahlgrenska Academy. But he also stresses that there is more to a job than the salary, and that the University must be able to offer a creative environment and a well-functioning network.

'Bibliometrics leads to watered-down research'

➔ **A new method of** measuring research quality gauges who gets published and cited in Web of Science. The question is how much professionals in the social sciences and humanities must adapt to a system that is really developed for the natural sciences and medicine.

Has GU got better?

➔ **Improved reporting** of foreign students and published articles has helped the University of Gothenburg climb 75 notches in the Times Higher Education Supplement ranking to No. 185.

'But these types of lists really don't say much about the quality of a school,' says bibliometrician Håkan Carlsson.

Finally feels like a Swede

➔ **When Merritt Polk** first came to Sweden she did not like it at all. Now she has learned to appreciate the silence and feels like a real Swede. One topic of Polk's research is gender differences in car use.

What can the University do to succeed?

➔ **Or as Barbara Czarniawska** would rather formulate the question: What can the University of Gothenburg do to make its researchers succeed? Part of the answer is to build a good reputation, but how do you go about doing that?

Conductor by accident

➔ **Kjell Ingebretsen** is a new honorary doctor at the University of Gothenburg and also a guest teacher at the Swedish National Orchestra Academy. The cooperation between the Faculty of Fine, Applied and Performing Arts and the Göteborg Opera is largely a result of Ingebretsen's tremendous engagement. But he never really planned to become a conductor.

She sings the praises of the free market

Deirdre McCloskey has changed almost everything in her life: she used to be a Marxist, now she preaches the virtues of capitalism; she used to be indifferent to religion, now she is a Christian. And prior to 1995 she was a man.

"I'M A CAPITALIST, just like you Swedes", Deirdre McCloskey says with an innocent smile.

I've just stumbled into her room, hidden within the labyrinth that is the Department of Economic History, and I'm not quite sure what she means.

"When an American company is in trouble, our first instinct is to subsidize it with taxes. But when Saab is in a crisis, Swedes don't really want the government to interfere. And the Swedes are right, there's no point in supporting industries that aren't profitable. So, when I come home I'll tell my Marxist friends that they've got it all wrong. Sweden is more capitalist than the USA."

Deirdre McCloskey is a Visiting Professor at the School of Business, Economics, and Law. She is used to saying and doing things that make it quite difficult to keep up. Take for instance her description of herself as: "a postmodern free-market quantitative rhetorical Episcopalian feminist Aristotelian woman who was once a man". The last part, about once being a man, is something I'll leave to the end of the interview. First I want to know more about her very optimistic views on capitalism.

"**PEOPLE ACCUSE** capitalism of everything that is wrong in this world; environmental pollution, poverty in the third world, inequality and so on. But the fact is that it's the opposite that's true. Capitalism favours innovation and competition and that's why the world's economy has been growing the past 200 years."

The current crisis does not contradict this success story. In fact, Deirdre McCloskey says we are not really in a crisis at all.

"I don't want to dismiss all the suf-

fering losing one's job causes people. But the big story, a story that ought to be on top of the entire world's newspaper headlines, is that life has been improving since 1800. And not only for the rich, but even more so for the poor. 200 years ago people lived on three dollar a day. Today people in the rich world live on 137 dollars a day. And yes, the problems of the third world are immense, but the good news is that they're getting richer too. In 1968 Paul Ehrlich published his famous book *The Population Bomb* where he predicts that the population growth will lead to disaster. Well, we are now some 6.7 billion people in the world and the disaster didn't happen. If any other scientist had been proven so wrong, he would have been disgraced. But people still listen to Paul Ehrlich. Why? Well, I suppose we like to believe that the sky is about to fall down upon us."

So it's not true that our wealth depends upon the poverty of the third world? I ask.

"**NO, THAT'S JUST** nonsense! On the other hand, if Europe and the USA would give up agricultural and industrial protection, the economic growth of Africa and the poor parts of Asia would increase ten times more than the total of all the aid we give. Africa south of Sahara is suitable for cotton; it shouldn't be grown in the USA. And let the Swedes do what they are good at, such as inventing advanced technology, and leave the automobile manufacturing to Asia. I agree that trying to protect people from unemployment is a good thing, but I'm not in favour of preserving the wrong jobs. And then there is the question of what people we should protect? Today there's no such thing as our people. Our people – that's the entire world. I think Swedes understand this better than Americans or Germans."

Nor is it true that capitalism leads to a more materialistic world, explains Deirdre McCloskey.

"Our grandmothers spent most of their day in the kitchen and in the

I don't want to dismiss all the suffering losing one's job causes people. But the big story, a story that ought to be on top of the world's newspapers headlines, is that life has been improving since 1800.

fields. They went to church out of habit or compulsion, and the status of women was poor. Today we can read and write books, make articles, and be concerned about the environment. All this is made possible because of economic growth."

Economics is about spirit as much as it is about matter, Deirdre McCloskey continues, an idea that she will explain further in the books she is working on.

"**I'M WRITING AN** apology for capitalism in six volumes, almost as many books as the Harry Potter series, but I guess they won't be as popular. I do what I think God has put me here to do: I write. I belong to the Anglican Church, which is convenient because they have churches all over the world and the sermons are always in English. Swedes are, by the way, shockingly badly informed on Christianity. The Anglican Church for instance was one of the first to accept female priests and to have priests that were openly gay. I wasn't brought up in a religious home, though; I didn't become Christian until after my gender change."

"People say that changing gender is unnatural. But so is eating chocolate or driving an automobile. We live in a free society where you can get a new occupation, remarry and do all sorts of things that were impossible only some fifty years ago," says Deirdre McCloskey.

PHOTO JOHAN WINGBORG

It was in 1995 that Donald, then 53 years old, became Deirdre. When I ask her why she decided to become a woman Deirdre McCloskey starts telling a story about when she bought a Peugeot instead of a Volvo.

"I suppose it was because all the other professors at my department had a Volvo and I wanted to be different. But I soon regretted my choice, the Peugeot was a disaster and when I sold it five years later it was all just junk. But now when I walk the streets here in Gothenburg and see a lot of new automobiles I can't help wondering: Why did all these people decide to buy an automobile instead of getting a gender-change? The cost is about the same and the money so much better spent! Then I remember that most people don't want to change their gender."

BUT THE QUESTION that Deirdre McCloskey is repeatedly asked is why.

"People say that changing gender is unnatural. But so is eating chocolate or driving an automobile. We live in a free society where you can get a new occupation, remarry and do all sorts of things that were impossible only some fifty years ago. We need to allow people to be what they want. Women envy men for their privileges. And as long as the world is interpreted as a game, men will have all the advantages. But the world can be seen as something different. And I think that after all, the quality of a woman's life is vastly superior to that of a man."

EVA LUNDGREN

FACTS

Deirdre McCloskey is Professor of Economics, History, English, and Communication at the University of Illinois at Chicago. She is also an Honorary Doctor at the School of Business, Economics, and Law.

A selection of her books: *Crossing: A Memoir* (1999), *How to be Human, Though an Economist* (2000), *The Bourgeois Virtues: Ethics for an Age of Commerce* (2006)

Lätt som en plätt med e-möten

Att visa presentationer, dela dokument, se bilder och samtidigt kunna prata och se varandra, är det verkligen möjligt? Ja, det är funktioner som ingår i det e-mötesprogram som alla anställda nu kan börja använda. Att rigga ett e-möte har aldrig varit enklare.

GÖTEBORGS UNIVERSITET har gått med i Sunets nya tjänst för e-möten, Adobe Acrobat Connect Pro. Det innebär samtidigt att Marratech, som inte längre utvecklas av ägaren Google, läggs ner i sommar.

GU Journalen var på plats premiärdagen den 21 oktober, under seminariet Göteborgs universitet online och var en av de första som fick prova. Att logga in via portalen, lägga upp ett virtuellt mötesrum och komma igång tog mindre än fem minuter.

– Det är precis så enkelt, säger Svante Eriksson på IT-service som förklarar att det enda som krävs är ett headset, en webbkamera och att programmet Adobe Flash Player finns installerat på datorn.

EN SOM REDAN HAR testat är Fred Sörensson, universitetslektor på institutionen för cell- och molekylärbiologi. Han är entusiastisk.

– Jag tycker det är klart positivt. Vi har ännu inte provat i skarpt läge men programmet är väldigt lätt och pedagogiskt uppbyggt. För mig är det en klar fördel att kunna visa diagram och siffror istället för att redogöra muntligt. Vi kommer absolut att använda det i vårt forskningssamarbete. Och så vinner vi en massa tid genom att slippa resa till exempelvis Lunds universitet för kortare möten. Det innebär att vi kan ha fler effektiva möten.

Det enda som tar lite tid är att lägga upp ett rum och bjuda in

Fred Sörensson tycker att den stora fördelen är att man kan visa siffror och diagram i Connect Pro, GU:s nya e-mötesprogram.

FOTO JOHAN WINGBORG

deltagare. Inga konstigheter, men det gäller att göra rätt. Ett mejl skickas ut till deltagarna och sedan är det bara att klicka på länken vid den avtalade tiden. Deltagare kan ha olika status: värd, presentatör eller åhörare. Som passiv deltagare kan man följa diskussionen men inte göra mer än att kommentera.

– E-mötet blir ett slags samarbetsrum där man kan visa presentationer, dela dokument och se bilder. Vem har inte drömt om att kunna jobba virtuellt med dokument tillsammans med andra? Nu blir det möjligt, säger Svante Eriksson.

DESSUTOM INNEHÅLLER programmet en mängd funktioner, som att skriva kommentarer, chatta, ställa frågor och rösta om olika alternativ.

– Mitt tips är att man provar själv och lär sig de viktigaste funktionerna innan man kör igång i skarpt läge. Det allra viktigaste är att koppla ett

headset till datorn och kontrollera att ljudet ställs in korrekt, annars blir det ett burkigt ljud vilket bara blir irriterande.

Björn Magnusson, som jobbar på IT-ledning, tycker att den stora fördelen med Connect Pro är att det inte ställer några krav på mottagarens dator.

ANDRA UPPENBARA fördelar är att man sparar tid och miljö genom att slippa långa, tidsödande resor. Fler effektiva möten kan bli följden, tror Björn Magnusson, även om det inte löser problemet med att det kan bli anarki när folk pratar i munnen på varandra.

Finns det några svårigheter?

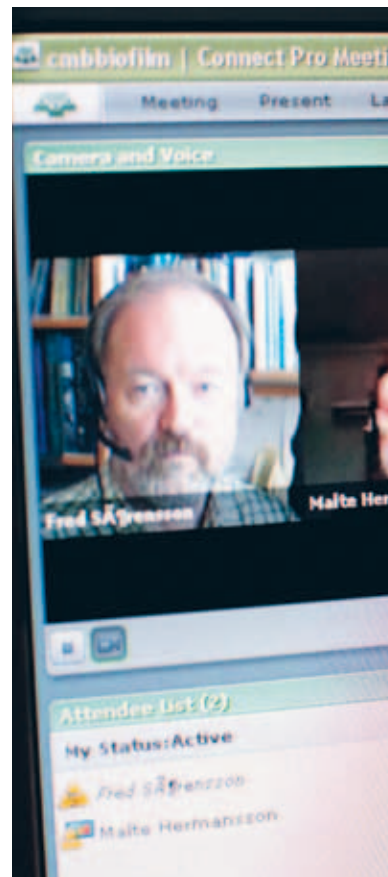
– Nej, inte många. Läppsynkning- en är inte hundra procent, den kunde vara bättre. Och så behöver man lära sig att sätta upp ett rum och instruera deltagarna hur ljudet ställs in.

ALLAN ERIKSSON

FAKTA

E-möten

Adobe Acrobat Connect Pro är gratis att använda och ingår i utbudet som Sunet tillhandahåller för alla svenska universitet och högskolor. Alla anställda har behörighet att lägga upp ett rum för webbmöte eller distansundervisning. 1) Logga in på Medarbetarportalen. 2) Klicka på "E-möte" i vänsterspalten. 3) Läs instruktionerna och informationen. 4) Om det är du som ska arrangera mötet, skapa ett rum med fördefinierade deltagare. 5) Koppla in headset, webbkamera och ladda ner Adobe Flash Player, om det inte redan finns på datorn. Se till att ljudet ställs in genom att välja in- och utgång för ljud i inställningarna.

...DET ENDA VI KAN ERBJUDA ÄR ETT FÖNSTER SOM ALLTID STÅR ÖPPET MOT VÄRLDEN. DET FÖNSTRET SLÄPPER IN ETT LIFTDRAG

LIMITED EDITION COLLECTION

En t-shirt och en tygväska i ung, spännande design ingår numera i Göteborgs universitets sortiment av profilprodukter.

Det är designstudenter på HDK – Högskolan för Design och Konsthantverk, som genom en tävling, har tagit fram en "limited edition". Åsa Frölander och Jakob Larsson heter vinnarna i tävlingen.

Framtagandet av produkterna sker i samarbete med göteborgsföretaget Dem Collective. De gör kläder under schysta villkor där ekologiska material och mänskliga rättigheter är grundstenar.

www.gu.se/limitededition

Gör som du blir tillsagd! Bra ledord för forskning och samhällsutveckling?

”KOMMITTÉN HAR BESLUTAT godtaga Er dikt, herr Ekelöf, med följande ändringar och tillägg.” Arkitekten och konstnären Mats Erik Molander, signaturen mem, ritade gubben som gjorde uttalandet och alla skrattade gott åt satiren. Idag tillämpas uttalandet på fullt allvar. ”Man måste tydliggöra de kulturpolitiska målen. Hur ska kulturskaparna annars veta vad som förväntas av dem?” Så inleder en politiker sin programförklaring för den nya kulturpolitiken utan att märka att den har så klara nysovejtiska drag. Att det bakom finns en obetänksam tillämpning av beställar-utförarfilosofin gör inte uttalandet mindre oroande.

OCH DENNA FILOSOFI drabbar inte bara fria konstnärer utan all annan verksamhet som behöver frihet för att bli bra. Den kreative behöver visserligen motstånd och ifrågasättande men hindras av en detaljerad kravspecifikation som tvärtom kan verka avintellektualiserande. För egen del insåg jag detta när det statliga utredningsväsendet blev föremål för reformer under 1980-talet. Jag tillhörde då den socialdemokratiska regering som krävde snabbare och mindre komplicerade utredningar. Tremånaders enmansutredningar var ideala ur beställarens synvinkel. Dessa bidrog dock sällan till några goda lösningar. Verkligheten är i regel mera komplicerad än styrorganen vill.

JAG HAR SEDAN haft tillfälle – och goda skäl – att oroas över utvecklingen. Politiska problem mår alltid bäst av att kompliceras, och de goda kompromisserna håller längre än de kraftfulla ordregivarnas handlingsplaner. Den viktigaste tidpunkten i många utredningar är numera presskonferensen då utredningsuppdraget presenteras. Sedan minskar intresset och värdet för att ligga kring nollstrecket när utredningsbetänkandet så småningom läggs fram.

Under senare år har kraven på utredningsväsendets in- och underordning i beställaruppdraget också kommit att tillämpas på forskningens område. Den fria forskningen är inte oomstridd. Vi har fått alltmer av vad

”**Fråga inte så mycket, gör som du blir tillsagd! Men världen förändras just av den nyfiknes frågor och tvivel, inte av den som lär sig att springa fortare och fortare i ekorrhjulet till dess att hjärtat sprängs.**”

jag kallar bekräftelse- eller flyktforskning. När allmänheten avkräver politik och myndigheter kraftfulla åtgärder har det blivit allt vanligare att beslutet fattas utan föregående analys. Då får kompetenta forskare i uppdrag att försöka komma underfund med varför den beslutspotente gjorde som han eller hon gjorde. Det handlar om att bekräfta. Någon gång kommer beslutsfattaren inte på något att besluta. Då läggs forskningsuppdraget ut som flyktmetod för att uppdragsgivaren ska vinna tid.

FÖR DEN I VERKLIG mening fria forskningen är denna situation ett överhängande hot, som inte blir mindre av att beställningsforskning i allt högre grad bedrivs av andra än offentligheten. Det är viktigt att det finns en sådan forskning, men den måste kunna möta en stark och uthållig akademi

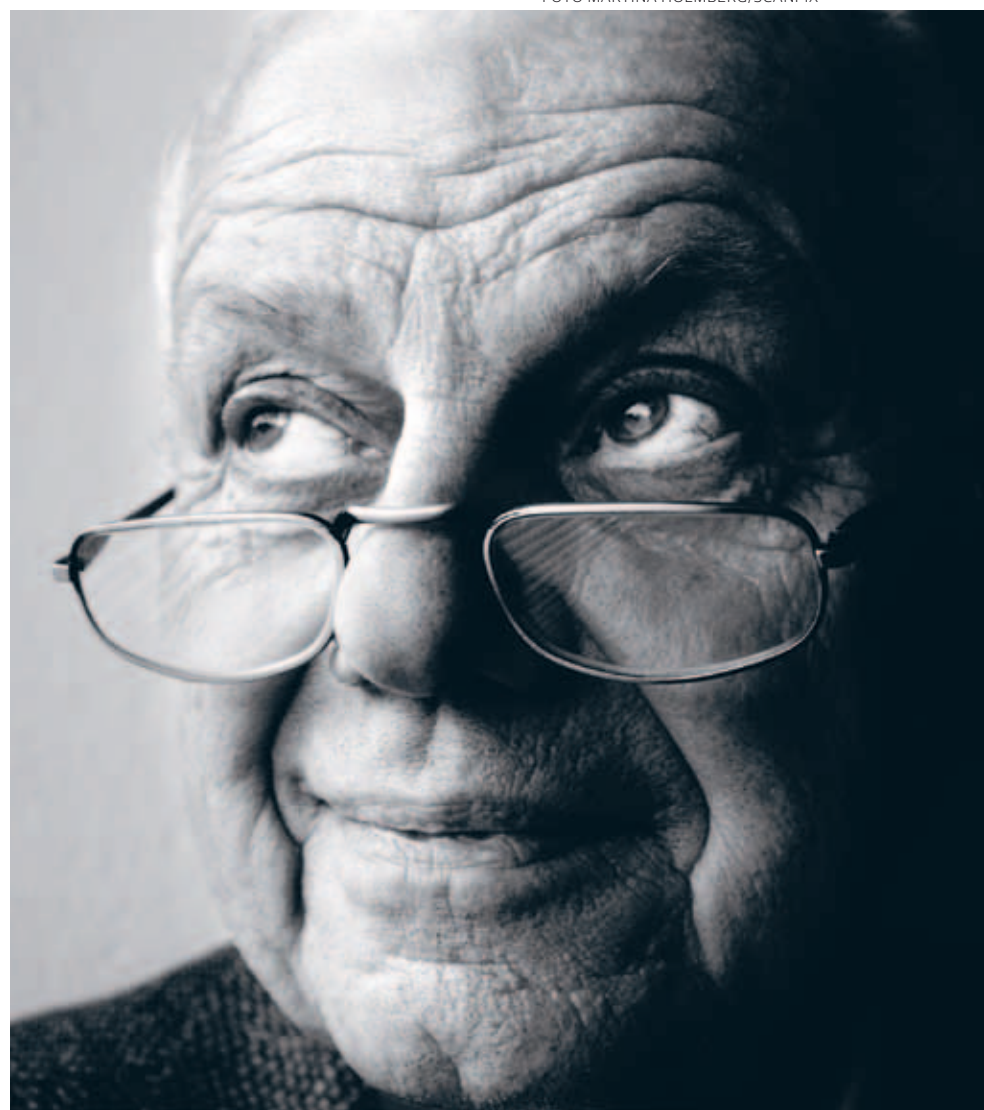

FOTO MARTINA HOLMBERG/SCANPIX

där det oväntade och inte minst det oönskade ges utrymme.

Därför ska man se upp för det vanliga effektivitetskravet. Effektiviteten har nämligen en huvudfiende, nyfikenheten. Den effektive skriar alltid till den nyfikne: Fråga inte så mycket, gör som du blir tillsagd! Men världen förändras just av den nyfiknes frågor och tvivel, inte av den som lär sig att springa fortare och fortare i ekorrhjulet till dess att hjärtat sprängs.

När jag i somras fick erbjudandet att under nästa år uppehålla gästprofessuren till Torgny Segerstedts minne ropade min fåfänga ja innan mitt omdöme hade hunnit öppna munnen. Och nu sitter jag där. För

egen del hoppas jag att uppdraget ska ge mig möjlighet att lära mer om universitetet, om dess undervisning och dess forskning för att därigenom kunna utveckla mina argument för det fria tänkandet. Jag hoppas få stöta på en och annan medlem av vad som lite pretentiöst kan benämnas en intellektuell gerilla. Torgny Segerstedts namn förpliktar. Om jag med de tankar jag har med mig i bagaget kan tillföra något åt andra överlåter åt andra att bedöma.

BENGT GÖRANSSON

NY PROFESSOR TILL TORGNY SEGERSTEDTS MINNE FRÅN OCH MED 1 JANUARI

NY PÅ JOBBET

Douglas Washburne är ny internationell handläggare på ledningskansliet. Han kommer ursprungligen från USA och

kom till Sverige som utbytesstudent år 2000 för att studera vid Uppsala Universitet. Efter en kort vistelse i USA återvände han till Sverige för att få en magisterexamen vid Handelshögskolan vid GU. Douglas har tidigare arbetat som internationell koordinator på Högskolan i Borås.

Björn Dahlbäck, forskningsledare vid Göteborgs universitet och Chalmers, har utsetts till ny chef för Polarforskningssektariatet. Förordnandet sträcker sig från den 1 januari 2010 till den 31 december 2015.

Katarina Gårdfeldt är ny föreståndare på Göteborgs miljövetenskapliga centrum. Hon disputerade vid Göteborgs universitet 2003 i miljövetenskap med inriktning mot organisk kemi, och har bland annat ägnat sig åt mätningar av kvicksilver ibland annat Medelhavet och Arktis. Som ställföreträdande föreståndare har Sverker Jagers utsetts, forskare vid statsvetenskapliga institutionen, som har policyfrågor inom miljö och hållbarhetsområdet som specialitet.

Ulla Johansson, föreståndare för Business & Design Lab, har blivit utsedd till Skandinavians första professor i

design management. Professuren finansieras av en donation på 40 miljoner kronor från Torsten och Wanja Söderbergs professur i design management. Ulla Johansson har tidigare varit verksam i Lund, Malmö, Halmstad och Warszawa. Hon tillträder tjänsten på HDK 1 december 2009.

Peter Kim blir från och med 16 november ny chef på universitetets ledningskansli. Peter Kim lämnar därmed sin tjänst som cheffärsjurist på enheten för Forsknings- och innovationsservice.

Thomas Melin blir ny informatör på Humanistiska fakulteten från 1 december. Han kommer närmast från Sveriges Radio.

Magnus Petersson är ny chef för Konstnärliga fakultetens kansli. Han var tidigare chef på universitetsledningens kansli.

Hans Jörgen Marker är ny föreståndare för Svensk Nationell Datatjänst. Hans Jörgen har en lång erfarenhet

inom området och har under 25 år varit verksam vid SND:s danska systemarkiv DDA. Sin forskning bedriver han främst inom områdena danska folkräkningar samt danska priser och löner.

Stefan Nilsson, professor vid zoologiska institutionen, har utsetts till ledamot i Styret för det matematisk-naturvetenskapliga fakultet vid universitetet i Oslo. Uppdraget är på tre år.

UTMÄRKELSER

Gunilla Bornmalm-Jardelöw har tilldelats utmärkelsen Pro Studio et Scientia. Motiveringen lyder: "För drygt fyra decenniers engagerat arbete

för och väsentligt bidrag till Handelshögskolans och Göteborgs universitets utveckling, både som högt uppskattad lärare i nationalekonomi och som innehavare av förtroendeuppdrag och ledande befattningar, däribland som rektor på Handelshögskolan."

Philip Hwang, professor vid psykologiska institutionen, har tilldelats stiftelsen Ann Ahrenbergs Grez-sur-Loing-stipendium. Stipendiet är på 40 000 kronor samt två månaders vistelse på Hôtel Chevillon i Grez-sur-Loing, söder om Paris. Philip Hwang kommer att använda tiden till att slutföra arbetet på en bok om ungdomstidens psykologi, som han författat tillsammans med sin hustru, docenten Ann Frisén.

Bengt Johansson, föreståndare för Nationellt centrum för matematikutbildning, får Kunskapspriset 2009. Priset,

125 000 kronor och en skulptur av Bertil Vallien, delades ut av kronprinsessan Victoria vid en ceremoni i Stadshuset i Stockholm den 19 oktober. Kunskapspriset delas ut årligen av Nationalencyklopedin till dem som på ett nyskapande, lustfyllt och framgångsrikt sätt förmedlar kunskap till andra.

Nationellt centrum för matematikutbildning inrättades av regeringen 1999 och har till uppgift att stödja utvecklingen av matematikutbildning i skolan. Centrumet finns vid Göteborgs universitet och samverkar med Chalmers.

Helena Lindholm Schulz, dekan vid Samhällsvetenskapliga fakulteten, har tilldelats 2009 års stipendium på

50 000 kronor ur Janne Carlsons stiftelse för akademiskt ledarskap. Hon får priset bland annat för bildandet av institutionen för globala studier, där olika enheter integrerats till en unik samverkansmiljö, samt för fakultetens strategisatsning. Ulf Olsson, professor emeritus i ekonomisk historia, har av Kungliga Vetenskaps societeten i Uppsala tilldelats Thuréuspriset i den teknisk-ekonomiska klassen. Han får priset för sitt "utomordentliga bidrag till vår förståelse av svenskt näringslivs utveckling sedan mitten av 1800-talet och till vår tid".

ANSLAG

Sven Enerbäck, professor vid institutionen för biomedicin, har av Kungl. Vetenskapsakademien fått en av Torsten

och Ragnar Söderbergs donationsprofessurer. Professuren gör det möjligt att forska på heltid i fem år. Sven Enerbäck är en internationellt ledande forskare inom fettvävnadens biologi. Han forskar om så kallade forkhead-protein som har stor betydelse för hur fettvävnaden utvecklas och fungerar och har nyligen visat att så kallat brunt fett även finns hos vuxna människor, något man tidigare trott bara fanns hos nyfödda.

Mats Hagberg, professor i yrkesmedicin vid Sahlgrenska akademien, får sex miljoner kronor från Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap. Pengarna ska användas till att utveckla nya metoder för hållbar arbetsförmåga och produktivitet för företagshälsovården. Forskningsprojektet genomförs i samarbete med forskare vid Lunds universitet och pågår i sex år.

Kjell Torén, professor vid institutionen för medicin, har fått ett anslag på drygt 5,6 miljoner kronor från AFA Försäkring för att sammanställa forskning om sambandet mellan arbete och uppkomsten av sjukdomar. Projektet ska producera och uppdatera sammanställningar av forskningen inom forskning om arbetsrelaterad ohälsa.

BLANDAT

Lars-Johan Erkell, universitetslektor vid zoologiska institutionen, är redaktör för den nyutkomna boken "Djuren och människan. Om den moderna biologin och dess världsbild". Boken diskuterar naturvetenskapens historia och vetenskapsfilosofi, förhållandet mellan religion och vetenskap, liksom konflikten mellan evolutionsbiologin och så kallad "intelligent design". Boken är utgiven på förlaget Studentlitteratur.

Glöm inte att tipsa GU Journalen om du fått ett nytt jobb eller någon utmärkelse. Mejla oss på gu-journalen@gu.se

Bristande logik

GU:S LOGIK HÅLLER INTE: man vill generationsväxla och skapa plats för yngre samtidigt som man tvingar deltidspensionärer att jobba 100 procent om de vill fortsätta efter 65. I så fall tränger de ju undan de yngre som de tidigare har lämnat plats för!

Vid Växjö universitet har man precis som i Lund sett till de enskilda fallen och vid flera tillfällen beviljat 50 procent tjänstledigt vid fortsatt tjänstgöring efter deltidspensionering.

Hans Lindquist

DOCENT VID VÄXJÖ UNIVERSITET

Inga hinder för 65-plussarna

VID LUNDS UNIVERSITET finns inte någon sådan policy som beskrivs här. Prefekterna är naturligtvis fria att bevilja tjänstledighet för 65-plussarna om man anser sig behöva deras erfarenhet och kompetens.

Det är väl ganska rimligt att här, som annars, låta kompetensprinciperna gå före den administrativa rationalitetens strävan att uniformera?

Stefan Jern

DOCENT VID PSYKOLOGISKA INSTITUTIONEN, LUNDS UNIVERSITET

Häftiga diskussioner vid kaffebordet? Protester, debatter, kritik och beröm? Låt fler få veta vad du tycker. Dela med dig av dina åsikter. Men skriv kort och kärnfullt. Uppge alltid namn och adress till redaktionen, men i tidningen får du vara anonym eller skriva under pseudonym. GU Journalen – som omfattas av de pressetiska reglerna – får inte lämna ut ditt namn. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta insända manus. Manusstopp för nästa nummer är den 30 november.

Rättelse: I FÖRRA NUMRETS ARTIKEL om Bengt Olson står det att han invigningstalade för Valand på Lindholmen 1970. Det stämmer inte. Det var Valands invigning på Vasagatan Bengt Olson medverkade i.

Premiär för humanisternas mästerskap

FOTO: JOHAN WINGBORG

FÖRUTSÄTTNINGARNA var goda när Humanistiska fakultetens mästerskap i golf genomfördes den 9 oktober, för alla första gången. Elva golfare från olika institutioner och enheter gjorde upp om titeln genom nio hål poängbogy på Torrekulla GK, varefter evenemanget avslutades med gemensam middag. Mitt i en annars regnig och blåsig höstperiod

möttes deltagarna av strålande vackert väder och en strategiskt krävande bana i kanonskick.

DET VAR DAMSPELARNA som lyckades bäst, med idel kvinnor på de första tre platserna. Allra bäst spelade Gunilla Petré, institutionen för språk och litteraturer, som med 20 poäng tog hem segern. Förutom åran och

förstapris erövrade hon dessutom arrangörskapet för nästa års tävling. På andra plats kom dekanus Sally Boyd med 19 poäng och trea blev Lena Voigt, institutionen för språk och litteraturer, också 19 poäng. Lagpriset vanns av Gunilla Petré och vaktmästare emeritus Tipsu Jönsson, och priset för utslag närmast hål gick till Benjamin Lyngfelt, institutionen för svenska språket.

UTAN ATT FÖRRINGA de sportsliga prestationerna var ändå de sociala sidorna av evenemanget väl så viktiga. Tävlingen gav tillfälle för kollegor från olika delar av fakulteten att träffas under nya former, knyta kontakter och utbyta tankar i vacker natur i stället för i korridorer och på seminarier – nätverkande och friskvård i skön förening. Förhoppningsvis blir detta en tradition, som gärna får sprida sig till andra fakulteter. Kanske läge för ett Ryder Cup mot Samhällsvetenskapliga fakulteten nästa år?

Benjamin Lyngfelt

INSTITUTIONEN FÖR SVENSKA SPRÅKET

ENKÄT

Vad tänker du på under vägen till jobbet?

Marcus Jahnke, doktorand vid Gothenburg Research Institute:

– Tiden på väg till jobbet är en mellanstund, mellan lämningen av barnen på förskolan och arbetet. Då försöker jag nog att inte tänka alls. Det går förstås inte, det kommer tankar ändå. Men på väg till jobbet har jag ändå en liten stund då jag åtminstone försöker att inte tänka på något särskilt.

Marianne Andersson, forskarutbildningskoordinator på institutionen för pedagogik och didaktik:

– Oftast tänker jag på ingenting. Nu när barnen är stora och sköter sig själva behöver jag inte tänka på om jag missat något med skola eller aktiviteter och jobbet får vänta tills jag är där. Jag åker kollektivt så jag behöver inte heller tänka på hur jag snabbast ska ta mig från punkt a till punkt b.

Patrik Öhberg, doktorand vid statsvetenskapliga institutionen:

– Jag tänker på min avhandling. Under promenaden lyssnar jag också på radio och irriterar mig på det jag hör. Det mixar jag med tankar på avhandlingen.

Jenny Nyström, forskare vid avdelningen för molekylär och klinisk medicin:

– Jag tänker på vad jag ska göra under dagen, saker som är inplanerade. Jag tänker också på barnen eftersom jag går med dem till dagis. Och när vi går igenom Slotsskogen tänker jag på vad det är för väder, färg på löven och hur blött det är i marken.

Malin Jonsson, växeltelefonist:

– Så här års tänker jag på att försöka vända huvudet uppåt för att hinna få lite stärkande dagsljus före arbetsdagen.

Och eftersom jag går till jobbet varje morgon tänker jag ofta på vilka låtar jag ska ladda in i min ipod och lyssna på nästa dag!

Gustav Bertilsson Uleberg, upphandlare:

– Allt mellan himmel och jord eller ingenting. Jag försöker varken tänka på hemmalivet eller arbetet, istället försöker jag vara i nuet. Det innebär alltså att jag observerar vad som händer runt omkring mig. Det kan till exempel vara människor på spårvagnen, en fin sportbil på gatan eller bara att titta på husfasader.

ANNONS

Konferera på vackra Jonsereds herrgård!

I den inspirerande miljön serverar vi nu nybakade scones till eftermiddagskaffet. Under december kan Ni boka jullunch och en julinspirerad tre-rätters middag. Vi ordnar med busstransport tur och retur från Er arbetsplats; enkelt, effektivt och prisvärt.

För mer information: 031 786 5959 eller konferensbokning@gu.se
Välkomna att boka!

Doktorspromotionen 2009

Två timmar kvar till föreställningen ...

REGISSÖREN RONNIE HALLGREN (bilden till höger) kliver omkring på scenen i Svenska mässans kongresshall, tuggar tuggummi och funderar över var kårernas standar ska få plats. På den nya storbildsskärmen i fonden testas en illustration med provrör fyllda av bubblande innehåll som representerar Naturvetenskapliga fakulteten. Det är HDK-studenten Jonna Fransson som tecknat. Det är på den skärmen pristågarna och de nya doktorerna sedan ska projiceras live.

– Vi vill fokusera det som händer på scen med hjälp av ljud och bilder. På så sätt får publiken lättare att hänga med och det blir mer av ett dramatiskt flöde, förklarar Ronnie Hallgren medan han pekar med sitt manus mot orkestern som placerats till höger på scen. Andra musiker och skådespelare kommer att dyka upp från publiken.

Doktorspromotionen är universitetets största högtid.

– Det är ju fantastiskt att få arbeta med en föreställning dit folk kommer högtidsklädda, hur ofta gör man det? Till och med jag har kostym idag.

I hallen utanför repeterar Linus Callheim och Linn Persson med marskalkarna från de olika studentkårerna. Det handlar inte bara om att veta hur man ska gå utan också om att hjälpa gästerna till rätta.

På ett bord ligger fyra blomsterkransar som de barn ska bära som representerar muserna när Humanistiska fakultetens doktorer promoveras.

En plötslig doft av skaldjur får oss att leta efter köket. Där finns Marcus Hagemann, som berättar att middagen är beställd för 660 gäster.

Men nu är det snart dags för Bernard Crusells marsch, gästerna börjar fylla salen och vi skyndar för att inte missa processionen.

FOTO JOHAN WINGBORG

